

Dariusz Sieczkowski

Czeskie teksty prasowe

Stosunki międzynarodowe

Zbiór fragmentów autentycznych tekstów
prasowych dotyczących geopolityki

Wydawnictwo „Darlex”
www.darlex.pl

Oświęcim 2011

PRZEDMOWA

Zbiór czeskich tekstów prasowych dotyczących stosunków międzynarodowych jest drugą publikacją z serii. Zawiera 70 fragmentów autentycznych artykułów. Zakres tematyczny zamieszczonych fragmentów umożliwia opanowanie wielu pojęć dotyczących polityki. Tematyka ta nie jest przerabiana na lektoratach języka w szkołach językowych i na uczelniach, więc publikacja przyda się każdemu, kto chce samodzielnie poszerzać słownictwo.

Fragmenty nie są uporządkowane chronologicznie. Celem tej publikacji nie jest bowiem zastąpienie prasy, lecz umożliwienie czytelnikowi łatwego opanowania materiału. Stąd też wśród tekstów można znaleźć opisujące wydarzenia w mało znanych przeciętnemu bohemie krajach, np. w Bhutanie, Kirgistanie, Gambii czy Fidżi.

Dariusz Sieczkowski
dsieczkowski@mail.az

„Jeśli chce pan napisać słownik czesko-polski, to musi pan znać język prasłowiański” – doktor Roman Madecki (Uniwersytet Masaryka w Brnie) podczas egzaminu wstępnego na studia doktoranckie.

1. Šéf kosovského parlamentu podpořil ideu Velké Albánie

Pro sjednocení Albánců se **vyslovil předseda** kosovského parlamentu Jakup Krasniqi. „Je to povinnost. Možnosti jsou rok od roku lepší,“ řekl deníku Epoka Ere. Krasniqi, bývalý **mluvčí** Kosovské **osvobozovací armády** (UCK), dodal, že naplňování ideje sjednocení všech Albánců do jednoho státu je „posláním všech albánských politiků“. **Výroky** šéfa kosovského **zákonodárného** sněmu přišlo po jistém utichnutí kolem plánů na spojení Albánie a Kosova, ale i dalších regionů, v nichž Albánci představují většinu obyvatel - jihu Srbska, západní Makedonie, části Řecka a Černé Hory. Před bombardováním Jugoslávie na jaře 1999 UCK hovořila o Velké Albánii jako o svém konečném cíli. Naposledy myšlenku Velké Albánie podpořil albánský premiér Sali Berisha, který několikrát zopakoval, že „je třeba odstraňovat **překážky**, které brání žít Albáncům na jednoceném **území**“. Podle západních diplomatů citovaných rakouskou televizí ORF albánský premiér začal jako pomník své vlády budovat dálnici spojující **Drač** a Prištinu. Jen **výstavba** největšího tunelu bude Albánii stát asi miliardu eur (26, 5 mld. korun). (novinky.cz)

vyslovit se – wypowiedzieć się, zająć stanowisko
předseda – przewodniczący
mluvčí – rzecznik prasowy
osvobozovací armáda – armia wyzwolenia
výrok (m.) – wypowiedź (f.)

zákonodárný – ustawodawczy
překážka – przeszkoda
území – terytorium
Drač – Durres
výstavba – budowa

2. Japonci posilují armádu. Mají obavy z Číny a Severní Koreje

TOKIO - Japonsko jako odpověď na rostoucí **vojenskou moc** Číny a hrozbu ze Severní Koreje představilo novou armádní strategii. Tokio posílí jednotky na jihu země a na svém **území** rozmístí víc protiraketových systémů Patriot namířených proti **případnému** útoku z KLDK. Jednotky **soustředěné** na severu, kde od **studené války** střežily severní oblasti před Ruskem, se nyní přesouvají na jih k hranicím s čínským sousedem. Z dokumentu schváleným japonskou vládou také vyplývá, že armáda zvýší počet **ponorek** a zmodernizuje letadla. Počet **tanků** by měl naopak klesnout.

"Znepokojují nás čínská vojenská cvičení, stejně jako nedostatek **transparentnosti** v jejich rostoucích výdajích na zbrojení. I to, že jsme letos museli v několika případech proti Číně **podat** oficiální **protest**," vysvětluje mluvčí japonské vlády Jošito Sengoku.

Vztahy mezi oběma zeměmi se **zhoršily** v září po **srážce** čínské rybářské lodi a japonského **hlídkového člunu** ve Východočínském moři. (lidovky.cz)

vojenská moc – potęga wojskowa
Severní Korea – Korea Północna
případný – ewentualny
soustředěný – skupiony
studená válka – zimna wojna
ponorka – łódź podwodna
tank – czołg

transparentnost – przejrzystość
podat protest – złożyć protest
vztahy – stosunki
zhoršit se – pogorszyć się
srážka (f.) – zderzenie (n.)
hlídkový člun – łódź patrolowa

3. Ceaușescu je opravdu pohřben v Rumunsku, potvrdily testy DNA

BUKUREŠT/PRAHA - Někteří rumunský diktátor Nicolae Ceaușescu je opravdu pohřben v Rumunsku. Potvrdily to testy DNA, které byly provedeny na žádost rodiny. Příbuzní totiž pochybovali, že Ceaușescu s manželkou Elenou byli pohřbeni na **bukurešťském** hřbitově Ghencea. Ukázaly to výsledky genetických testů. Tým patologů a pracovníků hřbitova vyzvedl dřevěné **truhly** s Ceaușeskem a jeho manželkou z hrobů v červenci. Odborníkům se ale pro nedostatek **vzorků** DNA nepodařilo určit, zda žena pohřbená spolu s Ceaușeskem je opravdu jeho manželka Elena. Získané **vzorky** vědci porovnali s genetickými odběry jeho syna Valentina a jednoho z diktátorových bratrů. Exhumace se rodina **dožadovala** několik let. Také řada Rumunů měla o Ceaușeskově posledním **místě odpočinku** pochybnosti. V roce 2005 diktátorova dcera Zoia kvůli tomu **zažalovala** ministerstvo obrany. Vyzdvižení **ostatků** se ale nedožila, v roce 2006 zemřela na rakovinu. Jediným žijícím **přímým** potomkem Ceaușeska je dvašedesátiletý syn Valentin, který se po smrti sestry případu ujal. Změnu režimu provázela v Rumunsku na rozdíl od jiných východoevropských států **vlna násilí**. Ve **střetech** mezi demonstranty a vládními jednotkami v prosinci 1989 **zahynulo** zhruba 1100 lidí (lidovky.cz)

bukurešťský – bukareszteński
truhla – trumna
vzorek (m.) – próbka (f.)
dožadovat se – domagać się
místo odpočinku – miejsce spoczynku
zažalovat – zaskarżyć, oskarżyć

ostatky - szczątki
přímý – bezpośredni
vlna násilí – fala przemocy
střet (m.) – starcie (n.)
zahynout – zginąć

4. Chamtiví poslanci místo práce spěchali pro luxusní mobil zdarma

SOFIA/PRAHA - Bulharskou politickou scénou otráásá vtipný skandál. Místní média zkoušela **napálit poslance** a možná nepřekvapivě se jich množství chytlo. O co šlo? Celou akci vymyslela **soukromá** televizní stanice bTV a týdeník 168 časa. Celkem 42 **poslancům** poslali **pozvánku** na VIP večírek, který se měl konat tuto středu v jednom z "hodněhvězdičkových" sofijských hotelů. Každému příchozímu **zákonodárci** byl v **pozvance** slíben luxusní mobilní telefon **značky** Vertu v hodnotě více než 6000 leva (přes 75 tisíc korun). **Párty** jen pro zvané se ale měla konat **ve stejnou dobu**, jako probíhalo **zasedání** parlamentu. Byli si **poslanci** vědomi toho, že by měli pracovat, nebo byl pro ně lákavější mobilní telefon?

Jen 26 **zákonodárců** na **zasedání** zůstalo, zbylých 16 si "odskočilo" pro **slibovaný dárek**, napsal bulharský server Novinite.com. Jaké pak pro ně bylo **překvapení**, když namísto večíрку a mobilu na ně v hotelu čekali novináři se všetečnými otázkami. Poslance vůbec nenapadlo, že jde o "falešnou" pozvánku, i když byla podepsána Klaus Barbie, což byl člen Gestapa a **válečný zločinec**, známý pod **jménem** Lyonský řezník, který zemřel v roce 1991. (lidovky.cz)

chamtivý – pazerný

vtipný – dowcipny

napálit – nabrać

poslanec - poseł

soukromý – prywatny

pozvánka (f.) – zaproszenie (n.)

zákonodárce – ustawodawca

značka – marka

párty (f.) – party (n.)

ve stejnou dobu – w tym samym czasie

zasedání – posiedzenie

slibovaný dárek – obiecany prezent

překvapení (n.) – zaskoczenie, niespodzianka (f.)

válečný zločinec – zbrodniarz wojenny

jméno (n.) – tu: pseudonim (m.), przyzwisko

5. O změnách hranice s Chorvatskem rozhodnou Slovinci v referendu

LUBLAŇ - Slovinsko nechá definitivně rozhodnout o hraniční smlouvě s Chorvatskem své **voliče**. Po ratifikaci **dohody** lublaňským parlamentem připravované na duben má dokument **odsouhlasit** ještě **závazné** referendum plánované na červen. Dohodli se na tom šéfové slovinských parlamentních **stran** v pátek večer na **schůzce** s premiérem Borutem Pahorem, informovala dnes agentura APA. "Věc je natolik **důležitá**, že by o ní měli rozhodnout občané," řekl premiér po setkání. Pahor svolal **schůzku** parlamentních stran poté, co **ústavní soud** v úterý rozhodl, že dojednaná hraniční smlouva neodporuje **ústavě**. Tím se po čtyřech měsících otevřela cesta pro pokračování procesu až k ratifikaci. Premiér ve snaze uklidnit opozici prosazoval uskutečnit ke smlouvě **nezávazný** plebiscit, opozice však trvala na **závazném** referendu a hrozila, že si jeho konání prosadí. **Hraniční pře** se týká rozdělení Piranského **zálivu**. Chorvatsko **si doposud nárokovalo** jeho polovinu, což je pro Slovinsko nepřijatelné - to by mu navždy **znemožnilo** volný **přístup** do mezinárodních vod. Proto po Chorvatsku žádá změnu hranice **ve svůj prospěch** a vytvoření **námořního koridoru**, který by ústil do mezinárodních vod. (lidovky.cz)

volič – wyborca

dohoda (f.) – porozumienie (n.)

odsouhlasit – uchwalić

závazný – wiążący

strana – partia

schůzka (f.) – spotkanie

důležitý – ważny

občan – obywatel

ústavní soud – trybunał konstytucyjny

ústava – konstytucja

hraniční pře – spór graniczny

záliv (m.) – zatoka (n.)

doposud – do tej pory

nárokovat si – rościć sobie

znemožnit – uniemożliwić

přístup – dostęp

ve svůj prospěch – na swoją korzyść

námořní koridor – korytarz morski

6. Somálští piráti obsadili loď plnou chemikálií a britský tanker

Somálští piráti v tomto týdnu opět řadí. V pátek se jim podařilo obsadit v Adenském zálivu loď převážející chemikálie. V sobotu o tom informovala BBC. Navíc piráti zajali i loď plující pod britskou **vlajkou**. Tento týden jde již o čtvrtou loď, kterou piráti zajali. Jedním z posledních **úlovků** Somálců je indonéská loď Pramoni, na které bylo 24 členů posádky, převážně z Indonésie. Nosnost plavidla činila 20 tisíc tun a převážela chemikálie. Následně agentury uvedly, že Somálci zajali **tanker** plující pod britskou **vlajkou**. Loď s názvem Asian Glory byla obsazena **únosci** asi tisíc kilometrů od pobřeží Afrického rohu. Na palubě bylo 25 lidí. Již v pondělí piráti zajali dvě lodě s celkem 45 lidmi. Jednalo se o plavidlo svatý James Park, které směřovalo ze Španělska do Thajska, a řeckou loď plující pod panamskou **vlajkou**. Piráti si na unášení plavidel založili **slušný** byznys, který jim **vynáší** milióny dolarů. Peníze získávají z **výkupného**. (novinky.cz)

tanker - tankowiec

vlajka – bandera (na statku)

úlovek (m.) – zdobycz (f.)

únosce – porywacz

plavidlo – jednostka pływająca

slušný – niezły

vynášet – przynosić zyski

výkupné (n.) – okup (m.)

7. Český námořník: piráti útočí zleva a zezadu, posádce zbývá 40 sekund

Malý gumový člun na lodním radaru jen tak nezachytíte. Uhlídat loď větší než fotbalové hřiště za tmy a ve třech lidech také není lehké. Přinášíme rozhovor se zkušeným českým námořním důstojníkem o novodobých pirátech. Pirátství je staré jako mořeplavba sama. První písemné záznamy o pirátech pocházejí z 13. století před naším letopočtem od mořeplavců ze Středomoří. Pirátství existovalo ve všech epochách a na všech mořích. Čím více lodních cest, tím více pirátů. Pirátství vzkvétá v mezinárodních vodách. Dalším ideálním rejdištěm pirátů jsou tradičně oblasti, kde jim obchodní loď takřka "připlují pod nos" a kde kvůli neschopnosti nebo zkorumpovanosti místní vlády nehrozí vojenské protiakce. V minulosti byly vyhlášenými místy i Karibik, oblast kolem Indie, jak směrem do Bengálského zálivu, tak do Arabského moře, celý prostor mezi Japonskem, Čínou, Koreou, Filipínami a Malajsií, Mosambický průliv u Madagaskaru a další. Pirátství se nevyhýbalo ani Středomoří, Černému moři, kde řádili turečtí piráti, nebo Baltu. Samostatnou kapitolou je pirátství na velkých řekách typu Volha, Dunaj, Niger, Jang-c-tiang, Nil nebo Mississippi.

Z hlediska pirátství je momentálně mediálně "nejprofláknutější" Somálsko. A co jinde, tam piráti vymřeli? Nebo se tam loupí jako za starých časů?

Vůbec nevymřeli, jen se o tom příliš nemluví. V oblastech hlavně kolem Nigérie funguje klasické lupičství. Piráti zpravidla vstoupí na loď, ukradnou vše cenné a zase zmizí. Zajímá je obsah lodního trezoru, osobní věci posádky lodí, ale také snadno zpeněžitelné věci jako barvy, nástroje, lodní vybavení nebo třeba hasicí přístroje.

Jak se piráti dostanou na loď?

Docela jednoduše. Jeden, dva, někdy i více malých člunů se vysokou rychlostí přiblíží k boku lodí. Několik ozbrojených pirátů vyšplhá na palubu. Většinou s pomocí lehkého dlouhého žebříku, často s háky na konci.

Ale zpět k pirátům. Proč je s nimi takový problém?

Uvědomme si, že posádka lodí jsou obyčejní civilisté, kteří v běžném provozu nepočítají s tím, že by se k nim měla nějak "nadměrně přiblížovat" jiná loď. Naopak. Úkolem důstojníka na můstku je udržovat kurz a dbát na to, aby se loď nesrazila nebo nebezpečně nepřiblížila k jiné lodi nebo jinému plovoucímu či stacionárnímu objektu.

Když jsme u pravidel, platí i na moři pravidlo pravé ruky, je to tak?

Když vynecháme plachetnice pod plachtami, rybářské lodě se spuštěnými sítěmi a lodě s různě omezenou manévrovací schopností, tak až na nějaké výjimky ano. Platí přednost zprava. Z toho důvodu také důstojník hlídky sledují především prostor před lodí. To vědí samozřejmě i piráti, takže asi málokoho překvapí, že s oblibou útočí zezadu.

Kdy útočí piráti nejčastěji, myslím v kterou denní dobu?

Piráti nejsou hloupí. Často vybírají dobu těsně před úsvitem kolem 04:00, kdy končí služba 2. důstojníka, hlídka už je unavená a pozornost opadla. Nebo naopak těsně po nástupu nové strážní služby, kdy je hlídka ještě rozespálá, nesoustředí se plně na pozorování okolí. Útočí často v noci a v úplné tmě, (idnes.cz)

námořník – marynarz

člun (m.) – łódź (f.)

uhlídat – upilnować

hřiště – boisko

důstojník – oficer

novodobý – nowożytny, tu: współczesny

mořeplavba – żegluga

před naším letopočtem – przed naszą erą

mořeplavec – żeglarz

Středomoří – basen Morza Śródziemnego

epocha – epoka

rejdiště – tu: miejsce działań

vyhlášený – głośny, sławny, znany

Karibik (m.) – Karaiby (pl.t.)

průliv (m.) – cieśnina (f.)

řádit – grasować

Balt – Bałtyk

samostatná kapitola – osobny rozdział

loupit – kraść, rabować

lupičství – rozbójnictwo, rozbój, grabież

zmizet – zniknąć

trezor – sejf

osobní věci – rzeczy osobiste

barva – farba

nástroj (m.) – narzędzie (n.)

vybavení – wyposażenie

hasicí přístroj – gaśnica

vyšplhat se – wdrapać się, wspiąć się

paluba (f.) – pokład (m.)

žebřík (m.) – drabina (f.)

civilista – cywil

úkol (m.) – zadanie (n.)

srazit se – zderzyć się

platit – być ważnym, obowiązywać

plachetnice (f.) – żaglówka, żaglowiec (m.)

plachta (f.) – żagiel (m.)

přednost (f.) – pierwszeństwo

hlídka (f.) – patrol (m.), straż, warta

denní doba – pora dnia

úsvit – świt, brzask

unavený (z čeho?) – zmęczony (czym?)

rozespalý – zaspany, senny

8. Somálští piráti vylepšují taktiku, z unesených lodí budují své koráby

Každou hodinou jsou **chytřejší** a **vynalézavější**, varují námořní **velitele** NATO před somálskými piráty. Používají **moderní** techniku a změnili i taktiku, se kterou **vyrážejí** na širé moře k loupeživým nájezdům. Ačkoliv loni počet pirátských útoků na **obchodní plavidla** v oblasti Adenského zálivu poklesl díky neustálé **přítomnosti** válečných lodí z celého světa, stává se boj proti pirátům stále složitější. Podle údajů **Severoatlantické aliance**, jejíž válečné lodě nejnebezpečnějšími vodami nepřetržitě **křížují** a chrání civilní plavidla, zůstává k dnešnímu dni v moci pirátů nejméně 28 unesených lodí a 654 námořníků.

Z unesených plavidel piráti budují své "mateřské **koráby**". Plovoucí **pevnosti** přečpané **zásobami** paliva, potravin a zbraní, se kterými mohou na širém moři i přes **nepříznivé počasí** v monzunových obdobích trávit celé týdny. Z takových mateřských lodí pak **vyrážejí** na malých rychlých člunech za **kořistí**. Dřív pro takovéto plovoucí doky používali staré rybářské lodě. Mnohem větší a odolnější unesená **obchodní plavidla** jim však poskytují daleko lepší ochranu. To i díky zajatým členům posádek, kteří jim slouží jako **živé štíty**.

"Piráti se dali na **vyspělé** technologie, nasazují rychlé **motorové čluny** a jen málo z nich už používá lehké skify," konstatoval velitel alianční protipirátské operace Michiel Hijmans. V případech ohrožení se navíc piráti ukrývají jako v trezoru ve speciálních nedobytných kajutách, které **přepravci** před časem začali na svých plavidlech budovat právě pro ochranu posádek před piráty. (idnes.cz)

vylepšovat – udoskonalać, poprawiać

koráb (m.) – arka (f.), korab

chytrý – sprytny, mądry

vynalézavý – pomysłowy

velitel – dowódca

moderní – nowoczesny

vyrážet – wyruszać

obchodní plavidlo – okręt handlowy

přítomnost – obecność

Severoatlantická aliance – Pakt

Północnoatlantycki (NATO)

křížovat – krążyć, patrolować

pevnost – forteca

zásoba (f.) – zapas (m.)

nepříznivé počasí – niesprzyjająca pogoda

kořist (f.) – łup (m.)

živý štít – żywa tarcza

vyspělý – zaawansowany

motorový člun – motorówka

alianční – sojuszniczy

přepravce – przewoźnik

9. Musel jsem unášet lodě, líčí kapitán. Piráti ho věznili čtyři měsíce.

Kapitán Kim Te-gun **strávil** spolu s dalšími 42 členy posádky rybářské lodi čtyři měsíce v **zajetí** somálských pirátů. Po **osvobození** **popisoval**, že se musel účastnit únosů dalších lodí, protože mu neustále vyhrožovali smrtí. Rybářskou loď Keummi 305 unesli somálští piráti v keňských vodách před čtyřmi měsíci. **Zajali** tehdy jihokorejského kapitána, dva Čiňany i 39 Keňanů a jako obvykle čekali, že jim do klína spadne pohádkové **jmění** ve formě výkupného. Piráti na začátku posádku zcela **ožebračili**. Od všech si vzali boty, **spodní prádlo**, a dokonce toaletní papír. Námořníkům nechali jen **nátělník** a dvojce **spodky**. **Zbídačení zajatců** se navíc museli účastnit dalších čtyř loupeživých výpadů nenasytných pirátů, z čehož dva byly úspěšné.

Piráti nakonec po čtyřech měsících rybářskou loď **propustili** sami. Nikdo přesně netuší, proč se svého lupu **vzdali**. **Zasvěcené** zdroje ale tvrdí, že viděli jen velmi malou naději, že by výkupné získali. Majitel plavidla **totiž** mezitím zkrachoval. Jihokorejci každopádně tvrdí, že žádné výkupné nezaplátili.

Somálští piráti začali **přepadat** lodě v 80. letech 20. století. Tvrdili, že chtějí **zabránit** nelegálnímu **rybolovu** a přivážení **odpadu** k **pobřeží**. Piráty jsou většinou mladí Somálci z **chudých** oblastí, z nichž mnozí mají zkušenosti z obchodních lodí. Obyvatelé regionu Puntland na severovýchodě Somálska, odkud většina novodobých pirátů pochází, o nich říkají, že vedou **opulentní** život. Sumy, které získají na výkupném, z nich dělají obrovské boháče v zemi, kde téměř polovina obyvatelstva **závisí** na **potravinové pomoci**. (idnes.cz)

věznit – więzić

strávit – spędzić

zajetí (n.) – niewola (f.)

osvobození – uwolnienie

popisovat – opisywać

zaujmout – zająć, wziąć do niewoli

jmění (n.) – tu: fortuna (f.)

ožebračit – zrujnować, pozbawić majątku

spodní prádlo – bielizna

nátělník – podkoszulek

spodky – kalesony

zbídačený – zubożały

zajatec – jeniec

propustit – zwolnić, wypuścić

vzdát se (čeho?) – zrezygnować (z czego?)

zasvěcený – wtajemniczony

totiž - bowiem

přepadat (koho? co?) – napadać (na kogo? na co?)

zabránit – zapobiec

rybolov (m.) – rybołówstwo (n.), połów

odpad (m.) – śmieci (m.pl.)

pobřeží – wybrzeże

chudý – biedny

opulentní – wystawny

záviset (na čem?) – być uzależnionym (od czego?)

potravinová pomoc – pomoc żywnościowa

10. KLDŘ zaútočila na jihokorejský ostrov, padli dva vojáci

Až dvě stovky **dělostřeleckých** granátů **vypálila** v úterý severokorejská armáda na **území** Jižní Koreje. Střely **zasáhly** několik budov, které začaly **hořet**. Jihokorejci **palbu opětovali**. Dva jihokorejští vojáci zemřeli, uvedla agentura Jonhap. **Přestřelka** se udála na západě Korejského **poloostrova** v úterý odpoledne místního času. Vojáci KLDŘ pálili na jihokorejský **ostrov** Jonpchjong. Obyvatele údajně předem varovali přes **tlampače**. Podle jihokorejské stanice YTN **vzplálo** 60 až 70 domů, na televizních záběrech se nad **ostrovem** s 1200 až 1300 obyvateli vznášel **kouř**. Několik granátů dopadlo do moře. Jihokorejská armáda **vyhlásila poplach** a k **ostrovu** byly **povolány** bojové letouny F-16. Zprávy nejprve hovořily o dvou až čtyřech zraněných vojácích. Jihokorejská agentura Jonhap později informovala o dvou mrtvých a dvou vážně zraněných. Zranění dalších deseti vojáků byla lehčí. KLDŘ varovala, že proti Jižní Koreji „nemilosrdně“ **zaútočí**, když naruší hranici. Jestliže Jižní Korea vstoupí do teritoriálních vod „jen tisícinu milimetru, revoluční vojenské síly (Severní Koreje) budou bez váhání pokračovat v nelítostných armádních **protiakcích**. Jižní Korea by měla pamatovat, že revoluční ozbrojené síly nemluví do větru,“ uvedla severokorejská armáda v **prohlášení**. **Ostrov** Jonpchjong se nachází ve Žlutém moři 12 kilometrů od pobřeží KLDŘ a tři kilometry na jih od námořní hranice ustanovené OSN po korejské válce v roce 1953. Severní Korea tuto hranici neuznává a tvrdí, že by měla být **posunuta** na jih od Jonpchjongu. Země **jsou** de facto **ve válce** (novinky.cz)

zaútočit (na koho? na co?) – zaatakować
(kogo? co?)
ostrov (m.) – wyspa (f.)
dělostřelecký – artyleryjski
vypálit – wystrzelić
území – terytorium
zasáhnout – trafić
hořet – palić się, płonać
opětovat palbu – odpowiedzieć ogniem
přestřelka – strzelanina

poloostrov – półwysep
tlampač – megafon
vzplát – zapalić się, stanąć w ogniu
kouř – dym
vyhlásit poplach – ogłosić alarm
povolat – wezwać
protiakce – tu: kontratak
prohlášení (n.) – oświadczenie, deklaracja (f.)
posunout – posunąć, przesunąć
být ve válce – być w stanie wojny

11. U KLDŘ se potopila jihokorejská válečná loď, mohlo ji zasáhnout torpédo

Nedaleko pobřeží Severní Koreje se v pátek **potopila** jihokorejská **válečná loď** Čionan se stovkou námořníků. Soul má **podezření**, že ji zasáhlo severokorejské **torpédo**, uvedla jihokorejská televize YTN. Podle agentury Jonghap další jihokorejská loď střílela do **výsostných vod** na plavidlo KLDŘ. Jižní Korea zahájila rozsáhlou **záchrannou operaci**. **Zachráněno** zatím bylo 59 lidí. "Na lodi o **výtaku** 1500 tun se 104 osobami na palubě se nejprve ozvala exploze. Po ní se začalo plavidlo okolo 21:45 místního času (13:45 SELČ) **potápět** u ostrova Baengnyeon, nedaleko západního pobřeží Severní Koreje," uvedla jihokorejská agentura Jonghap s odvoláním na představitele **námořnictva**. Z moře se zatím **podařilo zachránit** 59 námořníků. Někteří hned po výbuchu skočili do vln. Příčina výbuchu zatím není známa, ale oficiální místa nevyklučují, že šlo o vojenskou akci. Podle jejich sdělení další loď Sokčo plující poblíž několikrát vystřelila na jinou loď u břehů Severní Koreje. Spatřila ji na radaru, mohlo ale jít o **hejno racků**. K incidentu došlo v oblasti, kde je **vytýčena** sporná linie dělící vody obou zemí. Severní Korea ji neuznává, protože vede příliš blízko jejich pobřeží. Vláda Jižní Koreje svolala **mimořádné zasedání**. (novinky.cz)

potopit se – zatonać
válečná loď – okręt wojenny
podezření – podejrzenie
torpédo (n.) – torpeda (f.)
výsostné vody – wody terytorialne
záchranná operace – operacja ratunkowa
zachránit – uratować

výtak (m.) – wyporność (f.)
potápět se – tonać
námořnictvo (n.) – marynarka (f.)
podařit se – udać się
hejno racků – stado mew
vytýčit – wyznaczyć
mimořádné zasedání – nadzwyczajne posiedzenie

12. Britský poslanec byl tak opilý, že nemohl ani hlasovat

Británie se seznamuje se svým „poslancem Kottem“: **konzervativec** Mark Reckless (39) se při večerním **jednání** o rozsáhlých **škrtech** ve **státním rozpočtu** opil natolik, že nakonec podle svých slov raději ani nehlasoval. Uvedla to britská média. Poslanec, poprvé zvolený do parlamentu letos v **květnu**, minulou středu popíjel během celého zasedání, které se protáhlo až do tří v noci. Jednu chvíli se mlátil barovými dveřmi do nohy, protože si nevšiml, že právě kvůli noze je nemůže otevřít. Nakonec se už na nohou ani neudržel a jeho **vzpomínky** na celý důležitý večer jsou mimořádně **matné**. (novinky.cz)

konzervativec - konserwatysta
jednání (n.) – obrady (pl.t.)
škrt (m.pl.) – cięcia (n.pl.)

státní rozpočet – budżet państwa
květen - maj
matné vzpomínky – mgliste wspomnienia

13. Sjedenocené Německo slaví kulatiny. Nechybí hrdost – i spory

Hned několik německých médií si neodpustilo zveřejnění **pozoruhodné** fotografie. Je ze září 1990, kdy NDR zbývaly necelé dva týdny „života“. Zachycuje Lothara de Maiziera, posledního východoněmeckého premiéra, jak v letadle spolu se zástupkyní svého mluvčího nahlíží do novin. Kolegyně má naprosto nmoderní **účes**, oblékla se **upjatě** a **působí** trochu **vyjukaně**. Dnes ji zná celá planeta. Angela Merkelová se stala první německou kancléřkou, časopis Forbes ji třikrát po sobě umístil do čela **žebříčku** nejvlivnějších žen světa.

Až zítra, dvacet let po **znovusjednocení**, budou znít **slavnostní projevy** a spustí **orchestry**, mnozí Němci budou mít pro Merkelovou slova uznání. „Je Ossi – Východačka. Dotáhla to tak daleko. Smekám před ní,“ **shrnuje** jejich mínění Jürgen Schliessemann (37), který **přednáší** anglistiku na univerzitě v Rostocku. Další ji naopak považují jen za výjimku mezi výjimkami, za **bílou vránu**, která rozhodně nedokládá, jak to doopravdy chodí. „Vydejte se do manažerských pater velkých firem, státních úřadů, **vědeckých ústavů**. Kolik lidí z východu tam najdete? Pokud už tam jsou, tak musí být sakramentsky dobří, jinak by je Wessis – Západáci – nevzali do týmu,“ podotýká hořce Ingrid Moritzová (31), zaměstnankyně reklamní agentury z Postupimi.

Wolfgang Böhmer (74), někdejší **primář** gynekologie nemocnice ve Wittenbergu a současný premiér **spolkové země Sasko-Anhaltsko**, označil ve čtvrtek ve Spolkovém sněmu sjedenocení za **zázrak**. „Chtěli jsme svobodu a k tomu se i dnes hlásíme,“ upozornil, avšak jedním dechem dodal: „Bylo dobře, že jsme tenkrát nevěděli všechno.“ Přitom právě **Sasko-Anhaltsko výmluvně vystihuje rub a líc** sjedenocení. Také díky štědrým dotacím ze staré Spolkové republiky a EU se tu **postavily** skvělé dálnice, rozvíjí se ekologické projekty, třeba **větrné elektrárny**, investuje se do technologických center, **velkoryse** se přestavují města. (novinky.cz)

kulatiny – okrągłe urodziny, okrągła rocznica
pozoruhodný – interesujący, ciekawy
účes (m.) – fryzura (f.)
upjatě – sztywno, nieprzystępnie
působit vyjukaně – sprawiać wrażenie przestraszzonej
žebříček – ranking
znovusjednocení – ponowne zjednoczenie
slavnostní projev – uroczyste przemówienie
orchestr (m.) – orkiestra (f.)
shrnout – podsumować
přednášet – wykładat

bílá vrána – (fraz.) biały kruk
vědecký ústav – instytut naukowy
primář – ordynator
spolková země – kraj związkowy
Sasko-Anhaltsko – Saksonia-Anhalt
zázrak – cud
výmluvně – wymownie
vystihovat – tu: najlepiej oddawać
rub a líc – tu: dwie strony medalu, wady i zalety
postavit – wybudować
větrná elektrárna – elektrownia wiatrowa
velkoryse – z rozmachem, na wielką skalę

14. Palestinci by mohli žít v Jižní Americe, navrhovala prý šéfka diplomacie USA

Někdejší americká **šéfka** diplomacie Condoleezza Riceová **navrhovala**, aby se Palestinci **odstěhovali** do Jižní Ameriky. Třeba do Chile nebo Argentiny. Ukázaly to dokumenty, které od pondělí zveřejňuje katarská televize Al-Džazíra s britským listem Guardian. Spojené státy před třemi lety navrhly vskutku radikální řešení **letitého** izraelsko-palestinského konfliktu. Ministryně zahraničí tehdejšího prezidenta George W. Bushe přišla s nápadem nabídnout palestinským **uprchlíkům půdu** v Jižní Americe.

Takové plány se v dějinách objevují čas od času. Kupříkladu koncem 19. století se **palčivou otázkou** vlastní země pro židovský národ snažil **vyřešit** vídeňský novinář a zakladatel sionismu Theodor Herzl. Ve spisu Židovský stát navrhoval vybudovat pro Židy žijící v různých diasporách po celém světě svatou zemi kromě Palestiny i třeba v Argentině. O několik let později přišel s obdobnou myšlenkou, ač v jiném duchu, i Adolf Hitler. Přes čtyři miliony Židů chtěl **vystěhovat** na východoafrický ostrov Madagaskar. **Oblast** měl **spravovat** německý **guvernér** za peníze francouzských bank. A Češi dnes mohli mluvit portugalsky, kdyby před 70 lety vyšel plán zlínského **obuvníka** Jana Baťy. Ten prý v dobách protektorátu vážně zjišťoval, kolik by stálo **přemístit** deset milionů občanů do Brazílie. Condoleezza Riceová prý tato slova pronesla v červnu 2008 těsně po začátku schůzky amerických, izraelských a palestinských **vyjednávačů**.

Přestěhovat Palestince tisíce kilometrů od svaté země byl jedním z mnoha nápadů, které se objevily od zahájení **mírového procesu** na Blízkém východě. Ani dvacet let od první schůzky v Madridu (v říjnu 1991) ale proces příliš nepokročil. Loni v srpnu byly přímé **mírové rozhovory** znovu obnoveny, **ustrnuly** však na **sporné otázce** **výstavby** židovských osad ve východním Jeruzalémě. (idnes.cz)

někdejší - były
šéfka – szefowa
navrhovat – proponować
odstěhovat se – przesiadlić
letitý – tu: wieloletni
uprchlík – uciekinier
půda – tu: ziemia
palčivá otázka – paląca kwestia
vyřešit – rozwiązać
spis – tu: dzieło

vystěhovat – wysiedlić
spravovat oblast – zarządzać obszarem
guvernér – gubernator
obuvník – szewc
přemístit – przemieścić, przenieść
vyjednávač – negocjator
mírové rozhovory – rozmowy pokojowe
ustrnout – utknąć
sporná otázka – kwestia sporna
výstavba – budowa

15. Kyrgyzstán základnu USA nezavře, ale změní statut a zvýší nájem

Kyrgyzský parlament **schválil** novou **dohodu** o využívání letecké **základny** Manas Američany. Oproti dosavadní **smlouvě**, která měla skončit v srpnu, dokument americkou část na **základně** označuje pouze jako "tranzitní středisko". Kyrgyzstán chtěl původně základnu Američanům, ze které zásobují Afghánistán, uzavřít úplně.

Také **nájemné** za využívání základny se oproti předchozí dohodě podstatně zvýšilo, ze sedmnácti na šedesát milionů dolarů ročně (z asi 317 milionů Kč na téměř 1,12 miliardy Kč). **Základna** nyní má sloužit pro **zásobování** jednotek v Afghánistánu nevojenským materiálem. Kyrgyzstán oznámil záměr uzavřít základnu letos v únoru a dal Spojeným státům půlroční ultimátum pro její **vyklizení**, tedy do 20. srpna. Své rozhodnutí **zdůvodnil** prezident Kurmanbek Bakijev tím, že USA nepřistoupily na **zvýšení poplatků za pronájem** a na změnu podmínek.

V uplynulých týdnech pak kyrgyzští **činitelé** naznačili, že jsou ochotni úplně vypovězení amerických sil znovu **uvážít**. Často diskutovaná je také role Ruska v kyrgyzsko-americkém **dohadování o základně**.

Analytici a opoziční politici v uplynulých týdnech dávali najevo, že si myslí, že Moskva možná podmiňuje svůj **souhlas** s přítomností Američanů v Kyrgyzstánu vyřešením některých **ožehavých otázek** v rusko-amerických vztazích. Mezi ty patří rozšiřování Severoatlantické aliance do bývalých sovětských republik nebo plány USA na vybudování protiraketové obrany ve **střední Evropě**. **Základna** Manas nedaleko Biškeku je důležitým **zařízením** zajišťujícím mobilitu letadel.

Ruský hospodářský deník Kommersant nicméně citoval nejmenovaného ruského diplomata, podle kterého se Moskva cítí **jednáním** Kyrgyzstánu ohledně americké **základny podvedena**. Rusko prý proto na **dohodu** adekvátně odpoví. Kyrgyzstán totiž původní uzavření **základny** oznámil nedlouho poté, co Moskva **přislíbila** jeho zemi finanční pomoc ve výši dvou miliard dolarů. V tom pozorovatelé viděli zřetelnou **souvislost**. Nakonec však Kyrgyzstán Američanům poskytl "tranzitní centrum" pro **zboží**, a to za trojnásobný **poplatek**, a **základnu** tak vlastně zrušil jen formálně. V Manasu mají menší **základny** také další západní **spojenci** působící v Afghánistánu, jako Německo a Španělsko. Těm však **smlouva** vypovězena nebyla. Také Rusko má v Kyrgyzstánu leteckou základnu, ale na jiném místě. (idnes.cz)

schválit – uchvaliť

dohoda (f.) – porozumienie (n.), umowa

základna – baza

tranzitní středisko – centrum tranzytowe

nájemné (n.) – czynsz (m.)

zásobování – zaopatrzenie

vyklizení – opuszczenie

zdůvodnit – uzasadnić

zvýšení poplatků – podniesienie opłat

pronájem – wynajem

činitel – czynnik (*tłum. słownikowe*),

uvážít – rozważyć

dohadování (n.) – pertraktacje (f.pl)

souhlas (m.) – zgoda (f.)

ožehavá otázka – paląca kwestia, palący problem

střední Evropa – Europa Środkowa

zařízení (n.) – tu: obiekt (m.)

jednání – działanie, postępowanie

podvedený – oszukany

přislíbit – przyrzec, obiecać

souvislost (f.) – związek (m.), powiązanie (n.)

zboží (n.) – towar (m.)

spojenec – sojusznik

smlouva – umowa

16. V Biškeku přes sto mrtvých, demonstranti měli ubít ministra vnitra

Demonstrace v Kyrgyzstánu ve středu přešly v **hlavním městě** Biškeku do tvrdých střetů. Podle agentury AP měl **rozlícený dav ubít ministra vnitra** Moldomusu Kongantijeva. Jiné agentury uvedly, že žije, ale jeho **stav** je velmi vážný. **Vůdce** kyrgyzské **opozice** Omurbek Tekebajev uvedl, že v Biškeku zahynulo víc než sto lidí.

Video Protestující se pokusili **vtrhnout** do kanceláře prezidenta Kurmanbeka Bakijeva. Zaútočili i na **sídlo** vlády a **obsadili** sídlo televize, která přestala **vysílat**. V zemi byl vyhlášen **výjimečný stav**. V úterý tisíce protestujících vtrhly do vládních úřadů v Talasu a několik hodin držely jako **rukojmího** tamního guvernéra. Ve středu se demonstrace rozšířily po celé zemi. Demonstranti **požadovali** Bakijevovu **demisi** a chtějí **nastolit** vládu lidu. Středu také vyhlásili dnem "celonárodního **odporu**". Vpodvečer podle ruské agentury RIA Novosti **podala** vláda **demisi**. **Obyvatelé** byli upozorněni, aby nevycházel ven, protože v ulicích nelze **zajistit bezpečnost**. Na střechách domů proti **sídlu** vlády byli rozmístěni **ostřelovači**. (novinky.cz)

ubít – ubić, pobić na śmierć

hlavní město – stolica

rozlícený dav – rozwścieczony tłum

ministr vnitra – minister spraw wewnętrznych

stav – stan

vůdce opozice – przywódca opozycji

vtrhnout – wtargnąć

kancelář (f.) – biuro (n.)

sídlo (n.) – siedziba (f.)

obsadit – zająć

vysílat – nadawać

výjimečný stav – stan wyjątkowy

rukojmí – zakładnik

požadovat demisi – domagać się dymisji

nastolit – wprowadzić, ustanowić

odpor – opór

podat demisi – złożyć dymisję

obyvatelé – mieszkańcy

zajistit bezpečnost – zapewnić bezpieczeństwo

ostřelovač – snajper

17. Krví zbrocený Kyrgyzstán má novou prozatímní vládu

Sociálně demokratická šéfka opozice v Kyrgyzstánu Roza Otunbajevová **sdělila**, že se postavila do čela nově vytvořené **přechodné vlády**, která by měla fungovat šest měsíců. Uvedla to ve čtvrtku agentura Reuters. Během převratu zahynulo podle CNN 75 lidí a dalších tisíc bylo zraněno. Bývalý prezident prý uprchl na jih země.

"Vytvořili jsme nyní dočasnou vládu a já ji řídím. Bude fungovat půl roku, během kterého vypracujeme **návrh ústavy** a vytvoříme podmínky pro **svobodné** a spravedlivé **volby**," citoval Reuters z telefonického rozhovoru s touto bývalou kyrgyzskou ministryní zahraničí. Vyjádřila se poté, co si ve středu celodenní **pouliční boje** v kyrgyzské metropoli Biškeku i v Talasu vyžádaly desítky mrtvých a stovky zraněných. Boje **vyústily** v pád vlády a útěk zatím neznámo kam prezidenta Kurmanbeka Bakijeva. Prezidentovu rezidenci **vyplenil** dav a v hlavním městě byly zdemolovány i budovy soudu, policie a centrálních úřadů. Podle bývalého předsedy parlamentu Omurbeka Tekebajeva v bojích mezi demonstranty a policií jen v Biškeku padlo přes sto **povstalců**, oficiálně se přitom uvádí 75 mrtvých.. Ulice **lemují** převrácená a **vyhořelá** auta, portréty Bakijeva byly strženy a **přestříkány rudou** barvou krve. **Vyřabovány** byly i obchody včetně největšího **nákupního střediska** v Biškeku, kde leží na zemi vrstva **střepů** a všechny regály jsou prázdné. Premiérka uklidňuje USA Na mezinárodním kyrgyzském letišti Manas byly od čtvrtého večera **na dobu neurčitou pozastaveny** všechny civilní i vojenské lety, uvedla agentura AFP s odvoláním na nejmenovaného představitele americké armády. (novinky.cz)

zbrocený krví – zbroczony krwią
prozatímní vláda – rząd tymczasowy
sdělit – zakomunikować
postavit se do čela – stanąć na czele
přechodná vláda – rząd przejściowy/tymczasowy.
návrh ústavy – projekt konstytucji
svobodné volby – wolne wybory
pouliční boje – walki uliczne
vyústit (v co?) – tu: doprowadzić (do?)
vyplenit – splądować

povstalec – powstaniec
lemovat – okalać, otaczać
vyhořelý – spalony
přestříkat – opryskać
rudý – czerwony
vyřabovat – splądować
nákupní středisko – centrum handlowe
střep – odłamek (szkła)
na dobu neurčitou – na czas nieokreślony
pozastavit – wstrzymać

18. Obrněný vlak Kima Čong-ila překročil hranice s Čínou

Vůdce komunistické Severní Koreje Kim Čong-il je od pondělka v Číně, jak uvedla jihokorejská agentura Jonhap, citovaná Reuters a AFP. Jeho **návštěvu**, při níž měl jako obvykle cestovat **zvláštním obrněným vlakem**, který překonal hranici obou zemí, provázejí utajení a speciální **bezpečnostní opatření**. "Potvrdili jsme příjezd speciálního vlaku do (čínského příhraničního města) Tan-tung a věříme, že je vysoce pravděpodobné, že je v něm **předseda** Kim," uvedl podle agentury Jonhap jihokorejský vládní úředník. **Nádraží údajně** hlídalo 200 čínských policistů. Agentura Jonhap pak podle Reuters uvedla, že Kim Čong-il **dorazil** do čínského **přístavního** města Ta-lien. Severokorejský **předák** jezdí na zahraniční cesty jen výjimečně a vždy **obrněným vlakem**. V Číně byl **naposledy** v roce 2006. (novinky.cz)

obrněný vlak – pociąg pancerny
návštěva – wizyta
zvláštní – specjalny
provázet (co?) – towarzyszyć (czemu?)
bezpečnostní opatření – środki bezpieczeństwa
předseda – przewodniczący

nádraží (n.) – dworzec (m.)
údajně – podobno, rzekomo
dorazit – dotrzeć
přístavní – portowy
předák – lider
naposledy – ostatnio

19. Makedonský prezident byl zavražděn, pád letadla nebyl náhodný

Pád letadla u Mostaru, na jehož **palubě** v roce 2004 zahynul makedonský prezident Boris Trajkovski, nebyl nešťastnou **nehodou**. V úterý to řekl stanici Deutsche Welle švýcarský člen Parlamentního shromáždění Rady Evropy Andreas Gross, který **zprávu o nehodě připravuje**. Podle něj byl prezident zavražděn.

"Je to moje osobní **přesvědčení**. Jde o vraždu, a vycházím z nové informace, o které ještě nechci mluvit. Tento osobní názor je založen na zjištění neuvěřitelných **rozporů**, které logicky vedou k hypotézám o vraždě," řekl Gross podle makedonské agentury MIA na pondělním zasedání Parlamentního shromáždění.

Trajkovski s celým doprovodem i posádkou letounu zahynul **při přistání** za špatného počasí. Komise složená z bosenských, makedonských a amerických **odborníků** označila za příčinu nehody chyby při pilotování stroje, jenž byl navíc ve špatném technickém stavu. (novinky.cz)

zavraždit – zamordować
pád letadla – katastrofa samolotu
paluba (f.) – pokład (m.)
zpráva o nehodě – raport o wypadku
připravovat – przygotowywać

přesvědčení – przekonanie
vražda (f.) – zabójstwo (n.), morderstwo (n.)
rozpor (m.) – rozbieżność (f.)
při přistání – podczas lądowania
odborník – specjalista, ekspert

20. Spory Venezuely a Kolumbie vrcholí, státy přerušily komunikaci. Kvůli gerile

CARACAS - Venezuela **přerušila diplomatické styky** s Kolumbií kvůli jejímu obviňování, že na svém území toleruje kolumbijské **levičácké** povstalce. Venezuelský prezident Hugo Chávez o tom rozhodl **vzápětí** poté, co Kolumbie předložila na zasedání Organizace amerických států (OAS) ve Washingtonu fotografie, které údajně dokazují její tvrzení. Chávez řekl, že Spojené státy využívají Kolumbii k **podrývání** venezuelského **úsilí** o regionální integraci. **Vyslovil pochyby**, že nastupující kolumbijský prezident Juan Manuel Santos se odchýlí od linie svého **předchůdce** Ávara Uribeho, se kterým měl Chávez vážné **rozpory**. Kolumbie se už desítky let potýká s levičáckou **gerilou**. Podle kolumbijských představitelů nacházejí povstalci v Chávezově Venezuele **útočiště**. Kolumbie minulý týden zveřejnila seznam pěti vysokých činitelů povstaleckých organizací Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC) a Vojsko **národního osvobození** (ELN), kteří jsou podle ní ve Venezuele. Po tomto obvinění Venezuela odvolala z Kolumbie svého **velvyslance**. Kolumbie dnes odpověděla stejným krokem. Na dnešním zasedání OAS ve Washingtonu, svolaném na kolumbijskou žádost, kolumbijský představitel Luis Hoyos zopakoval obvinění o přítomnosti pěti šéfů **gerily** ve Venezuele, řekl, že ve Venezuele je 1500 kolumbijských **partyzánů** a že tam povstalci mají desítky **táborů**, a předložil dokumenty, které to údajně **dokládají**. (lidovky.cz)

přerušit – przerwać
diplomatické styky – stosunki dyplomatyczne
levičácký – lewicowy
vzápětí – zaraz potem
podrývat – podkopywać, nadwerężać
úsilí (n.) – wysiłek (m.), starania (n.pl.)
vyslovit pochyby – wyrazić wątpliwości
předchůdce – poprzednik

rozpor – tu: konflikt, spór
gerila - partyzantka
útočiště – schronienie
národní osvobození – wyzwolenie narodowe
velvyslanec – ambasador
partyzán – partyzant
tábor – obóz
dokládat – dowodzić

21. Vojáka propustili po 12 letech věznění v džungli

Povstalci z kolumbijské levicové organizace FARC v úterý **propustili na svobodu** vojáka Pabla Emíliu Moncayu. Muž byl unesen ve svých dvaceti a povstalci ho v džungli věznili dvanáct let. Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC) vojáka **předaly** Červenému kříži v odlehlém koutě džungle na jihu země. **Vrtulník ho dopravil** do města Florencia k rodině. „Mé srdce bije rychlostí tisíc kilometrů za hodinu,“ řekl jeho otec Gustavo Moncayo, který na synovo zajetí upozorňoval i pěší kampaní **napříč** Kolumbií, při níž měl spoutané ruce, či setkáními s politiky a papežem. FARC v uplynulých dvou letech ztratily svůj dosavadní **vliv**, když přišly o několik svých **velitelů** a propustily množství důležitých zajatců loni. Organizace má ve zbrani zhruba 9 až 12 000 bojovníků a několika tisíc **stoupců** převážně ve **venkovských** oblastech. FARC jsou angažovány v **obchodu** s narkotiky na všech **úrovních** - **pěstování**, **výroba**, distribuce. Aktivita FARC nejsou omezeny jen na Kolumbii: **vydírání** a **únosy** provedly také ve Venezuele, Panamě a Ekvádoru. (novinky.cz)

propustit na svobodu – wypuścić na wolność
předat – przekazać
vrtulník – śmigłowiec
doprovít – przewieźć, przetransportować
napříč – w poprzek, tu: wzdłuż i wszcz
vliv – wpływ
velitel – dowódca
stoupenec – zwolennik

venkovský – wiejski
obchod – handel
úroveň (f.) – poziom (m.)
pěstování (n.) – uprawa (f.)
výroba – produkcja
vydírání (n.) – szantaż (m.)
únos (m.) – porwanie (n.)

22. Ekvádorem zmítají nepokoje, prezidenta musela vysvobodit armáda

Ekvádor byl ve čtvrtek na pokraji **státního převratu**, jak to nazval prezident země Rafael Correa. **Nepokoje** a rabování vypukly v metropoli Quito a hlavním přístavním městě Guayaquilu, když vojáci a policisté vyšli do ulic kvůli **krácení výhod**. Obsadili přitom i letiště. Vláda vyhlásila výjimečný stav a sousední Peru v obavách uzavřelo hranice. **Vzbouřenci** Correu, který s nimi přišel **vyjednávat**, 12 hodin drželi v obležení. Nakonec ho **vysvobodila** loajální armáda. Stovky vojáků a policistů obsadily základny v metropoli, v Guayaquilu a v dalších městech. Poté odpalovaly granáty se **slzným plynem** a pálily **pneumatiky**. V Quito zablokovaly letiště i **přístupovou silnici** k němu. Protestovaly tak proti novému **zákonu**, jenž jim omezuje finanční výhody. Protestující vojáci a policisté **rozzuřil zákon**, jenž přijal Kongres ve středu a který ukončuje udělování **medailí** příslušníkům armády a policie, respektive bonusů při každém **povýšení**. (novinky.cz)

nepokoje – zamieszki
vysvobodit – uwolnić
státní převrat – zamach stanu
krácení výhod – odebranie przywilejów
vzbouřenec – buntownik
vyjednávat – negocjować
slzný plyn – gaz łzawiący

pneumatika – opona
přístupová silnice – droga dojazdowa
zákon (m.) – ustawa (f.)
rozzuřit – rozgniewać, rozwścieczyć
medaile (f.) – medal (m.)
povýšení (n.) – awans (m.)

23. Evropou obchází strašidlo. Démonizovaný Islám

Haag/Stockholm/Berlín - Stylizují se do role toho, kdo se nebojí říct, co se většina říci neodvažuje. Tvrdí, že Evropu **ohrožuje** islám. A že je proto potřeba proti němu **bojovat**. Právě **hlasitá** kritika "**plíživé islamizace**" starého kontinentu letos **krajní pravici** dopomohla k zisku cenných - a mnohdy nečekaných - **volebních bodů**. Pravicovým populistům se nebývale dařilo. Takhle šel letos k volbám šéf Švédských demokratů, populistů Jimmie Åkesson. Islám je podle něj pro Evropu největší hrozbou od Druhé světové války. Podle výsledků nového, zatím největšího evropského **průzkumu veřejného mínění** na téma **náboženská rozmanitost** v EU, si 80 procent **občanů** Unie pod pojmem "islám" okamžitě **představí útlak** a **znevýhodňování** žen. **Zhruba** 70 procent respondentů, které agentura TNS Emnid **zpovídala** ve Francii, Německu, Dánsku, Portugalsku a Nizozemsku, s islámem spojuje fanatismus a 60 procent ochotu sáhnout k **násilí**. Největší "islamofobii" **zaznamenali výzkumníci** z TNS Emnid **překvapivě** v Německu. I po letech **snah** o integraci zůstává turecká komunita pro Němce velkou neznámou. A právě to je podle expertů **důvod**, proč mají z ní a jejího **náboženství** takové obavy. Na předměstích Paříže sice **muslimští** imigranti **zapalují** automobily a rozbíjejí **výlohy**, většina Francouzů (56 procent) má na muslimy přesto spíš **kladný názor**. Kvůli častým konfliktům se tu o problémech nahlas mluví.

"**Důvodem** německé intolerance k **muslimům** je vedle **nedostatku** kontaktu i fakt, že se v této zemi **dosud** nevedla žádná **upřímná** a intenzivní debata o islámu a integraci," píše se v **zprávě**.

Diskuse o islámu a muslimských **přistěhovalcích**, kteří v zemi často žijí už ve druhé či třetí **generaci**, v Německu de facto začala až letos v září. To když sociálně-demokratický politik a bankéř Thilo Sarrazin napsal provokativní knihu, v níž tvrdí, že muslimští imigranti představují pro Spolkovou republiku existenciální hrozbu.

Evropané ale nezůstali jen u slov. Protimuslimské **nálady** se promítly i do konkrétních činů, politických návrhů a opatření. V Malmö, městě s největší koncentrací imigrantů ve Švédsku, řadí záhadný střelec, který už rok pálí **výhradně** po **přistěhovalcích**. Lidé původem z Bosny, Kosova, Iráku či Libanonu se bojí rozsvítit v bytě či jezdit do školy autobusem. Vládní politici v Dánsku, kde v roce 2005 **otiskli hanlivé** karikatury proroka Mohameda, zase v červenci navrhli, aby imigranti za práci dostávali jen polovinu dánské **minimální mzdy**.

Belgie přijala v dubnu zákon, který zakazuje nosit **na veřejnosti** oděvy **zahalující** celou **postavu**. Tedy burky a nikáby, tradiční oděv muslimských žen. Ty, co neuposlechnou, mohou jít až na sedm dní do vězení.

Švýcarsko, které kdysi **poskytlo azyl** desetitisícům politických uprchlíků, pro změnu zakázalo **stavbu** dalších minaretů a v referendu **odhlasovalo** deportaci **cizinců usvědčených** z **trestného činu**. I za neoprávněné pobírání **sociálních dávek**.

"Atmosféra v Evropě je velmi špatná. Mnozí lidé se cítí ohroženi nejen **přílivem imigrantů** z muslimských zemí, ale i jejich vysokou **porodností**," řekl v rozhovoru pro Aktuálně.cz francouzský sociolog a orientalista Gilles Kepel. "Mezi oběma stranami je řada nedorozumění," uvedl. "Tento problém, toto napětí by se ale mělo řešit rychle, protože jinak Evropa dost riskuje." (aktualne.cz)

ohrožovat (koho? co?) – zagražac (komu? czemu?)

bojovat – walczyc

hlasitý – głośny

plíživá islamizace – pełzająca islamizacja

krajní pravice – skrajna prawica

volební – wyborczy

bod – punkt

průzkum veřejného mínění – badanie opinii publicznej

náboženský – religijny

rozmanitost – różnorodność

občan – obywatel

představit si – wyobrazić sobie

útlak – ucisk

znevýhodňování (n.) – dyskryminacja (f.)

zhruba – około

zpovídat – pytać, wypytywać

násilí (n.) – przemoc (f.)

zaznamenat – zanotować

výzkumník – badacz

překvapivě – niespodziewanie

snaha (f.) – staranie (n.), wysiłek (m.)

důvod – powód

náboženství (n.) – religia (f.), wiara (f.)

muslim – muzułmanin

muslimský – muzułmański

zapalovat – podpalac

výloha – wystawa

kladný názor – pozytywne zdanie/opinia

nedostatek – brak

dosud – do tej pory

upřímný – szczerzy

zpráva (f.) – raport (m.)

přistěhovalec – imigrant

generace (f.) – pokolenie (n.)

nálada (f.) – nastrój (m.)

výhradně – wyłącznie

otisknout – wydrukować

hanlivý – obraźliwy

minimální mzda – płaca minimalna

na veřejnosti – w miejscach publicznych

zahalovat – zasłaniać, zakrywać

postava – sylwetka

poskytnout azyl – udzielić azylu

stavba – budowa

odhlasovat – przegłosować, przyjąć przez głosowanie

cizinec – cudzoziemiec

usvědčený – ten, któremu się udowodni

trestný čin – przestępstwo

sociální dávky – zasiłki

příliv imigrantů – napływ imigrantów

porodnost – liczba urodzeń

24. Ázerbájdžán se zlobí: Putin nabízí cizí základnu

Když ruský prezident Vladimir Putin **nabídl** minulý týden Američanům **sdílení** radarové základny v Ázerbájdžánu, *dělal účet bez vrchního*. Z Ázerbájdžánu se totiž ozývají hlasy, že další **státy** nesmějí radar využívat, pokud jim to místní **nedovolí**. "Je to nový **prvek** ve strategické spolupráci mezi oběma zeměmi," cituje IWPR ázerbájdžánského prezidenta İlhama Alijeva. Reagoval tak na nabídku, kterou Putin učinil americkému prezidentovi Bushovi na **summitu** G8. Američané by se podle ní vzdali budování základen ve střední Evropě a **na oplátku** by mimo jiné mohli sdílet ázerbájdžánskou radarovou stanici v Gabale.

Nadšený hlas prezidenta Alijeva ale zaniká v moři kritiky. Ázerbájdžáncům vadí, že Putin nabízí to, co mu **nepatří**. Ázerbájdžánci se s případným příchodem Američanů obávají i o svou bezpečnost a stav **životního prostředí**. Země se podle některých bezpečnostních expertů v případě příchodu amerických vojáků vystaví nebezpečí útoku z Íránu. Baku by proto mělo požadovat bezpečnostní **záruky** jak od Moskvy, tak od Washingtonu. Na **přetřes přicházejí** i ekologické aspekty základny. "Než zvýšíme kapacitu stanice Gabala, je potřeba znát její **dopad** na okolí a **zabydlené** oblasti," zdůrazňuje Adil Gadirov z Institutu pro výzkum radiace. Přiznává, že Ázerbájdžánci nemají o účincích radaru ani potuchy. Vláda dosud zadala dvě studie, ale ani jedna z nich nepřinesla výsledky. Se zajímavým **nápadem** přišel politický analytik Rasim Musabekov. Radar by podle něj byl pro Ázerbájdžánce **výhodný**, protože by tím získali **podporu velmocí** v otázce **Náhorního Karabachu**. (idnes.cz)

Uwaga: **dělat účet bez vrchního** – idiom, nie da się dosłownie przetłumaczyć. Mniej więcej oznacza to, że zdecydował o nie swojej sprawie bez wiedzy osoby uprawnionej do podjęcia decyzji.

nabídnout – zaproponować, zaoferować

sdílení – wspólne wykorzystanie

stát (m.) – państwo (n.)

dovolit – pozwolić

prvek – element

summit – szczyt

na oplátku – w zamian

nadšený – zachwycony

patřit (komu?) – należeć (do kogo?)

životní prostředí – środowisko naturalne

záruka – gwarancja

přijít na přetřes – stać się przedmiotem rozmów

dopad (m.) – tu: oddziaływanie (n.)

zabydlený – zamieszkania

nápad – pomysł

výhodný – korzystny

podpora (f.) – poparcie (n.)

velmoc (f.) – mocarstwo (n.)

Náhorní Karabach – Górny Karabach

25. Turecký prezident poprvé navštívil Arménii, země chtějí zlepšit vztahy

Turecký prezident Abdullah Gül **přicestoval** na historicky první návštěvu Arménie. Využil **příležitosti** fotbalového **utkání** mezi Arménií a Tureckem a setkal se s **protějškem** Seržem Sarkisjanem. Země chtějí pracovat na **urovnání** vzájemných vztahů, které jsou blokovány zejména spory o tzv. arménskou **genocidu**. Turecko a Arménie neudrží diplomatické vztahy hlavně kvůli rozdílnému pohledu na **masakry** Arménů v letech 1915 až 1917 v někdejší osmanské říši, jejímž je Turecko nástupnickým státem. Arménie obviňuje Turecko z **genocidy** a tvrdí, že při **masakrech** přišlo o život až 1,5 milionů Arménů. Turecko hlavně **odmítá** termín **genocida**, připouští masakry, ale počet arménských **obětí** stanoví na zhruba 300 tisíc. Několikahodinovou návštěvu tureckého prezidenta provázela nebyvalá bezpečnostní opatření. Jen v Gülově **ochrance** prý bylo přes 50 lidí. Mezi nimi i osm **ostřelovačů**, kteří spolu s arménskou policií střežili tureckého prezidenta na každém kroku od přiletu na letiště přes pobyt v jeho rezidenci až na tribuny fotbalového stadionu. Gül se po Jerevanu **pohyboval** v opacněovaném automobilu. Také na fotbalové **utkání** se oba prezidenti dívali z lóže z **neprůstřelného** skla.

Při fotbale ale šla diplomatická pravidla stranou. Postarali se o to hlavně fotbaloví domácí **fanoušci**, kteří při turecké hymně před začátkem utkání **pískali**. Tureckého prezidenta už při přiletu "vítaly" stovky demonstrantů. Ti vytvořili **lidský řetěz** na protest proti jeho přiletu do Arménie. Protestující nesli arménské **vlačky** a transparenty s nápisy "Uznejte genocidu" a "Otevřete hranice bez podmínek". **Poklidnou** akci střežila stovka příslušníků pořádkových sil. Protest se konal beze slov, lidé vytvářeli řetězy po trase, kudy Gül projížděl. (idnes.cz)

přicestovat – przybyć

příležitost – okazja

utkání (n.) – spotkanie, mecz (m.)

protějšek – vis-a-vis

urovnání – załagodzenie

genocida (f.) – ludobójstwo (n.)

masakr (m.) – masakra (f.)

odmítat – odrzucać

obět' – ofiara

ochranka – ochrona

ostřelovač – snajper

pohybovat se – poruszać się

neprůstřelný – kuloodporny

fanoušek – kibic

pískat – gwizdać

lidský řetěz – łańcuch ludzki

vlačka – flaga

poklidný – spokojny, pokojowy

26. Ruské jednotky se stáhly z nárazíkových zón

Rusko **stáhlo** své vojáky z takzvaných bezpečnostních zón kolem Jižní Osetie a Abcházie, které zasahovaly do gruzínského **vnitrozemí**. Potvrdilo to gruzínské **ministerstvo vnitra** i ruské ministerstvo obrany. V samotných separatistických regionech Rusové zůstávají. Rusko začalo se stahováním svých vojáků ráno. **Odsun** měl být podle **vrchního velitele mírových sil**, generála Marata Kulachmetova, dokončen ještě dnes. Mezitím se v Evianu **sešel** ruský prezident Dmitrij Medveděv se svým francouzským protějškem Sarkozym. "Do půlnoci ruský kontingent **mírových sil** opustí bezpečnostní zóny v Jižní Osetii a Abcházii," prohlásil na **tiskové konferenci** po setkání. Do opuštěných zón přijdou po ruských vojácích gruzínské policisté. Pozorovatelé Evropské unie, kteří v oblasti působí, se totiž obávají, že by v zónách vzniklo bezpečnostní **vakuum**. Působí tady už osetské **polovojenské** jednotky, před kterými prchla většina Gruzínců do **vnitrozemí**. V Jižní Osetii a v Abcházii ovšem Rusové zůstanou. Obě separatistická území Moskva uznala za **nezávislé státy** a dohoda o stahování vojsk z Gruzie po rusko-gruzínském **ozbrojeném konfliktu** se těchto území netýká. (idnes.cz)

stáhnout – wycofać

nárazíková zóna – strefa buforowa

vnitrozemí – centralna część kraju

ministerstvo vnitra – ministerstwo spraw wewnętrznych

odsun (m.) – wycofanie (n.)

vrchní velitel – naczelny dowódca

mírové síly – siły pokojowe

sejít se – spotkać się

tisková konference – konferencja prasowa

vakuum (n.) – próżnia (f.)

polovojenský – paramilitarny

nezávislý stát – niepodległe państwo

ozbrojený konflikt – konflikt zbrojny

27. Uzbekistán a Turkmenistán pustí přes svá území zásobovací konvoje NATO

Uzbekistán a Turkmenistán souhlasí s tranzitem zásobovacích konvojů NATO přes svá území. **Aliance** už několik týdnů intenzivně hledá nové **zásobovací cesty** pro své jednotky v Afghánistánu. Dosud hlavní trasa vedoucí přes Pákistán se stává stále nebezpečnější. "Uzbekistán dal **svolení** s tranzitem nevojenského **nákladu** do Afghánistánu," citovala agentura Interfax uzbeckého prezidenta Islama Karimova. Zásobovací konvoje s nevojenským materiálem přes své území pustí i Turkmenistán. Stávající cesty především přes Pákistán, z přístavu Karáči, přes Pěšávar a Chajbarský **průsmyk**, jsou velmi nebezpečné a zásobovací konvoje se stále častěji stávají **terčem útoků**. NATO oznámilo, že útoky na zásobovací trasu sice nijak nepoznamenají **alianční** operace v Afghánistánu, ale Aliance raději **vyjedná** se sousedními státy větší **dodávky** zásob pro alianční jednotky přes jejich území. (idnes.cz)

aliance (f.) – sojusz (m.)

zásobovací cesta – szlak zaopatrzeniowy

svolení (s čím?) – pozwolenie (na co?)

náklad – ładunek

průsmyk – przesmyk

terč útoků – obiekt ataków

alianční – sojuszniczy

vyjednat – wynegocjować

dodávka – dostawa

28. Estonsko pohřbilo ostatky sovětských vojáků z Tallinnu

Estonsko uložilo s **vojenskými poctami** na vojenském **hřbitově** v Tallinnu **ostatky** osmi **padlých** sovětských vojáků. Donedávna spočívaly u **památníku rudoarmějcům** v centru metropole. **Přemístění památníku** vyvolalo v dubnu **prudkou roztržku** s Ruskem a několikadenní **pouliční nepokoje**. **Odstranění** památníku v centru estonského Tallinnu provázely **střety** policie a ruských demonstrantů. **Přestěhování** pomníku, který mnoho Estonců spojovalo s půlstoletím sovětské okupace, **slibovala** nynější vláda. Akcí se však cítila silně **dotčena** Moskva i místní Rusové, kteří ji **cháпали** jako **urážku** milionů padlých v boji proti fašismu i jako ruské ponížení. Kampaň za **přestěhování památníku** zesílila poté, co zde loni v květnu místní Rusové slavili **výročí** konce války pod sovětskými **prapory**, což zase Estonci považovali za **urážku** a provokaci. **Ostatky** některých vojáků byly předány jejich příbuzným z Ruska, Ukrajiny a Izraele, kteří o ně požádali. Rusové tvoří asi čtvrtinu z 1,3 milionu obyvatel této pobaltské republiky. (idnes.cz)

ostatky – szczątki

vojenské pocty – honory wojskowe

hřbitov – cmentarz

padlý – poległy

památník – pomnik

rudoarmějec – żołnierz Armii Czerwonej

přemístění – przeniesienie

prudký - gwałtowny

roztržka (f.) – spór (m.), kłótnia (f.), zatarg (m.)

pouliční nepokoje – zamieszki uliczne

odstranění – usunięcie

střet (m.) – starcie (n.)

přestěhování – przeniesienie

slibovat – obiecywać

dotčený – dotknięty

chápat – rozumieć, pojmować

urážka – obraza

výročí (n.) – rocznica (f.)

prapor (m.) – chorągiew (f.), sztandar

29. Budou i další bývalé satelity SSSR následovat nezávislost Abcházie a Jižní Osetie?

Když v pondělí 25. srpna **vyzval** ruský parlament prezidenta Dmitrije Medveděva, aby uznal nezávislost separatistických regionů na území Gruzie, tak se stále mohlo jednat jen o další z mnoha výzev, které ruští **zákonodárci** v této **věci** již přijali. Medveděv k velkému **překvapení** všech o den později nezávislost Suchumi a Cchinvali uznal. Byl to právě jižní Kavkaz, kde na **sklonku** osmdesátých let minulého **století** začal rozpad SSSR. Nepokoje v Arménii, Ázerbájdžánu a Gruzii doprovázely konflikty mezi jednotlivými etniky v rámci těchto zemí a situace se začala vymykat kontrole centra. Když v průběhu roku 1991 postupně všechny tři jihokavkazské republiky vyhlásily **samostatnost**, dosavadní autonomní celky uvnitř Gruzie začaly požadovat nezávislost na Tbilisi. Abcházie dokonce odmítala uznat zánik Sovětského svazu. Místo sovětských elit se hlásily o místo elity nové pod vlajkou dlouho potlačovaného nacionalismu. Mezi Tbilisi a separatisty v Jižní Osetii a Abcházii vypukly počátkem devadesátých let dvě války, které skončily vojenskou porážkou Gruzie. Důvodem byla kromě absolutní **nepřipravenosti** gruzínské armády a **obecného chaosu** v zemi i podpora separatistů ze strany ruské armády. Rusové měli mimo jiné na území Abcházie vojenské základny. Proti Gruzii bojoval i velký počet **vyzbrojených dobrovolníků**, kteří přišli ze severu. Oba konflikty skončily **mírovou dohodou** a v obou mírových procesech dostalo Rusko **úlohu zprostředkovatele**.

Paralela s vyhlášením nezávislosti Kosova se ve sporech o Kavkaz **objevovala** dlouho předtím, než k ní vůbec došlo. Z důvodů **naznačených** v **úvodu** však jen málokdo **přikládal význam** ruskému **varování**, že zvaží obdobný postup v případě Abcházie a Jižní Osetie. **Zdánlivě** se jeví ruský argument o podobnosti s Kosovem jako **oprávněný**. V obou případech jde o teritoria, která nechtějí být pod kontrolou centrální vlády. Pokud Západ souhlasil s nezávislostí Kosova, měl by to samé udělat v případě vůle obyvatel Abcházie a Jižní Osetie.

Problémem však je, že aby šlo vůbec uznat **nárok** obyvatel Abcházie na **nezávislost**, měl by nejdříve být umožněn návrat vyhnaných Gruzínců. Ti v regionu před vypuknutím konfliktu tvořili necelých 50 procent obyvatel, zatímco Abchazové méně než 20 procent (po 14 procentech Rusové a Arméni – **sčítání lidu** z roku 1989).

Mnohem bezprostřednější dopad mohou mít **poslední události** na **ostatní** bývalé republiky SSSR. Moskva udělila **důraznou** "lekci" nejvíce **prozápadní** zemi ze všech svých bývalých satelitů, aniž se Západ zmohl na více než slovní podporu a humanitární pomoc. Ne nadarmo se začalo mluvit o Ukrajině jako o dalším „cíli“. Ne proto, že by se snad Rusko chystalo k dalšímu **použití síly**. Na Ukrajině existuje silná proruská alternativa a **společnost** se v souvislosti s aktuálním **děním** dost polarizovala. Pokud dalším **důsledkem** bude změna orientace Ukrajiny zpět na Východ, bude to pro Rusko jen dobře. Úplná **nečinnost** však teď již není možná. Musí si to **uvědomovat** i země jako Francie či Španělsko. Nejde jen o nezávislost zemí v bezprostředním sousedství Evropské unie, ale i o **budoucnost** zatím neaktivní společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. Jisté je, že několikadenní válka mezi Gruzii a Ruskem **spustila** proces, ve kterém zdaleka nejde jen o **budoucnost** dvou separatistických regionů. V sázce je nezávislost bývalých sovětských republik a v neposlední řadě **povaha** vztahů mezi Západem a Ruskem. (idnes.cz)

vyzvat – wezwać

zákonodárce – ustawodawca

věc – sprawa

překvapení – zaskoczenie

sklonok – schyłek

století (n.) – wiek (m.)

samostatnost – samodzielność, tu: niepodległość

nepřipravenost – nieprzygotowanie, brak przygotowania

obecný chaos – ogólny chaos

vyzbrojený – uzbrojony

dobrovolník – ochotnik

mírová dohoda – porozumienie pokojowe, traktat pokojowy

úloha – rola

zprostředkovatel – pośrednik

paralela – paralela

vyhlášení nezávislosti – ogłoszenie niepodległości

objevovat se – pojawiać się

naznačený – tu: wskazać

úvod – wstęp

přikládat význam – przypisywać znaczenie

varování – ostrzeżenie

zdánlivě – pozornie, na pozór

oprávněný – uzasadniony

nárok na nezávislost – prawo do niepodległości

sčítání lidu – spis ludności

poslední události – ostatnie wydarzenia

ostatní – pozostałe

důrazný – stanowczy

prozápadní – prozachodni

použití síly – użycie siły

společnost (f.) – społeczeństwo (n.)

dění (n.) – wydarzenia (n.pl.)

důsledek (m.) – skutek, konsekwencja (f.)

nečinnost – bezczynność

uvědomovat si – uświadamiać sobie

budoucnost – przyszłość

spustit – rozpocząć, uruchomić

být v sázce – być w grze

povaha (f.) – charakter (m.)

30. V Moldavsku utichly protesty, prezident viní z účasti na nepokojích Rumunsko

V ulicích moldavské metropole byl dnes po úterních protikomunistických protestech **klid**. Policie dosud **zadržela** v hlavním městě 193 lidí. Prezident Vladimír Voronin **pohrozil** organizátorům protestů **tvrdým trestem**. Současně obvinil z **podílu** na nepokojích sousední Rumunsko. "Zadržení byli obviněni z rabování, chuligánství, **loupeže** a kriminálních útoků," citovala agentura Ria Novosti mluvčí ministerstva vnitra. Policie měla podle svých slov dopoledne Kišiněv pod kontrolou. Většina **přivrženců** opozice se rozešla už včera v noci, demonstranti si však **slíbili**, že po ránu protesty obnoví. Kolem poledne bylo před vládními budovami pouze několik stovek demonstrantů, kteří blokovali hlavní ulici v Kišiněvě. K žádným potyčkám však nedošlo, protestující podle svědků pouze častovali policisty **nadávkami**.

Během úterních protestů občas **zaznívala** z řad demonstrantů hesla volající po sjednocení s Rumunskem, se kterým je Moldavsko etnicky i jazykově **spřízněné**. Rumunsko spekulace o tom, že "**má v protestech prsty**," odmítlo s tím, že jde o provokaci. Tamní **úřady** současně uvedly, že Moldavané na společných hraničních přechodech odmítají vpouštět do země Rumuny. Oficiálně uzavřen je podle mluvčí rumunské pohraniční stráže jeden přechod ve Sculeni na západě Moldavska. Parlamentní volby v Moldavsku vyhráli komunisté, což se nelíbí opozici a studentům. Tvrdí, že si komunisté k **moci** pomohli **podvody**. Ulicemi Kišiněva proto včera ráno **pochodovalo** nejméně deset tisíc studentů, kteří požadovali **přepočítání hlasů** nebo vypsání nových voleb. Nesli vlajky Moldavska a Evropské unie a křičeli protikomunistická hesla. (idnes.cz)

klid – spokój

zadržet – zatrzymać

pohrozit – zagrozić

tvrdý trest – surowa kara

podíl (na čem?) – udział (w czym?)

loupež (f.) – rozbój (m.)

přivrženec – sympatyk, zwolennik

slíbit – obiecać

nadávkami (f.) – wyzwisko (n.)

zaznívat – rozbrzmiewać

spřízněný – spokrewniony

mít v něčím prsty – maczać w czymś palce

úřady – władze

moc – władza

podvod (m.) – oszustwo (n.)

pochodovat – maszerować

přepočítání hlasů – przeliczenie głosów

31. Novým chorvatským prezidentem se stal Ivo Josipović

Třetím chorvatským prezidentem od vyhlášení nezávislosti v roce 1991 se v pondělí s **jasnou převahou** stal sociální demokrat Ivo Josipović. Oznámyly to světové agentury. V předvolebních slibech se Josipović **zavázal** bojovat s korupcí a **dovést** Chorvatsko do Evropské unie v roce 2012. Pro Josipoviče **hlasovalo** 60,3 procenta **voličů**. Jeho rival, **nezávislý** starosta Záhřebu Milan Bandić, pro kterého **hlasovali** převážně konzervativní **voliči**, obdržel 39,7 procenta hlasů. **Voleb** se podle agentury AFP zúčastnilo 50,3 procent z více než 4,4 miliónu voličů. Josipović během své kampaně **zavázal** především podpořit chorvatskou premiérku Jadranku Kosorovou v boji proti korupci a při **zavádění** reform, které jsou potřebné pro **urychlení** rozhovorů o vstupu Chorvatska do EU. "Očekávám, že prezident a já budeme dobře spolupracovat," prohlásila Kosorová těsně před uzavřením **hlasovacích místností**, když už podle předběžných výsledků bylo o Josipovičově vítězství téměř rozhodnuto. (novinky.cz)

jasná převaha – wyraźna przewaga

zavázat se – zobowiązać się

dovést – doprowadzić

hlasovat pro někoho – głosować na kogoś

volič – wyborca

nezávislý – niezależny

starosta – burmistrz

zavádění reform – wprowadzanie reform

urychlení – przyspieszenie, przyśpieszenie

hlasovací místnost – lokal wyborczy

32. Volby na Ukrajině vyhrává Janukovyč, bude druhé kolo

V prvním **kole** nedělních prezidentských voleb na Ukrajině vyhrál podle proruský šéf Strany regionů Viktor Janukovyč. Nezískal ale nadpoloviční počet hlasů. Hlasovalo pro něj 36,89 procenta lidí. O nejvyšší **post** ve státě bude v druhém kole bojovat s premiérkou Julijí Tymošenkovou, ta získala 24,3 procenta hlasů. Podle komentátorů je paradoxně Tymošenková pro druhé kolo favoritkou, protože zřejmě posbírá většinu hlasů těch kandidátů, kteří do druhého kola **nepostoupili**. Podle **předpokladů** u voličů **zcela** propadl dosavadní prezident a **hrdina** takzvané **oranžové revoluce** z roku 2004 Viktor Juščenko, kterému předvolební průzkumy dávaly pramalé šance **obhájit** úřad. Skončil až na pátém místě. O budoucím prezidentovi se rozhodne ve druhém kole voleb, to se **uskuteční** 7. února. (novinky.cz)

kolo voleb – tura wyborów

post (m.) – stanowisko (n.)

postoupit do druhého kola – przejść/awansować do drugiej tury

předpoklad (m.) – przesłanka (f.)

zcela – całkowicie

hrdina – bohater

oranžová revoluce – pomarańczowa rewolucja

obhájit – obronić

uskutečnit se – odbyć się

33. Ukrajinské volby provázel diplomatický skandál

Nebývalý diplomatický skandál mezi Kyjevem a Gruzíí, dosavadním ukrajinským spojencem, **propukl** na **pozadí** nedělního prvního kola prezidentských voleb na Ukrajině. O víkendu o tom informovaly tamní agentury. Hlavní postavou mezinárodní rozepře je favorizovaný kandidát na hlavu státu a lídr proruské Strany regionů Viktor Janukovyč, který se nikdy netajil nesouhlasem s prozápadním režimem gruzínského prezidenta Michaila Saakašviliho. Janukovyč tvrdí, že Tbilisi, jež do země vyslalo přes tři tisíce volebních **pozorovatelů**, se tím pokouší vměšovat do **vnitřních věcí** Ukrajiny. Gruzíni jsou podle něj **převlečení** příslušníci silových struktur a chtějí **ovlivnit** průběh voleb **v jeho neprospěch**. Janukovyč zároveň pohrozil, že v případě svého vítězství **zavede** kvůli této aféře Gruzíncům **vízový režim**. Ruská agentura RIA Novosti uvedla, že gruzínští **pozorovatelé** jsou „silní muži mezi 25 a 40 lety.“ Citovala dokonce zdroj v gruzínské opozici, který potvrdil, že jde o vojáky. „Většina z nich jsou vojáci. Někteří mají **doklady na falešná jména** a všichni jsou vycvičeni na **boj zblízka**,“ prohlásil podle agentury zdroj.

V Doněcku, hlavní **baště** Strany regionů, mezitím policie **pozatýkala** několik gruzínských **novinářů**, kteří se vykárali dokladem **zpravodajů** ukrajinských médií, a držela je několik hodin na stanici. Oznámil to gruzínský velvyslanec Grigol Katamadze, s tím, že o **řešení situace** požádal ministra vnitra. Gruzii **pobouřilo** i to, že **Ústřední volební komise** odmítla její **pozorovatele** akreditovat. Policie později informovala o zatčení dalších občanů Gruzie, jež se odehrála rovněž v Doněcku. Jeden z Gruzínců měl ohrožovat **předsedu** místní volební komise, další dva měli proniknout do jiné **volební místnosti** a pokusit se servat z uren plomby. O dalších případech napadání členů volebních komisí **paralýzery** a o pokusech **zmařit volby** ze strany Gruzínců informoval i **předseda** Doněcké oblastní rady Anatolij Blizňuk. Přestože sekretariát prezidenta i ministerstvo vnitra po celý den **ujišťovaly** o hladkém průběhu voleb, agentury hlásily nekorektní průběh hlasování z mnoha oblastí Ukrajiny - řada lidí chyběla na **soupiskách voličů**, v některých **volebních místnostech** nebyl dostatek **lístků**, neznámí lidé údajně rozdávali **letáky** s informací o změně termínu voleb. Kandidáti se sice navzájem obviňují z falšování hlasování, **svorně** však **ujišťují**, že v případě své prohry nevytáhnou se svými **stoupenci** do ulic, jako tomu bylo v roce 2004. (novinky.cz)

propuknout – wybuchnąć
pozadí – tło, kulisy
tamní – tamtejszy
pozorovatel – obserwator
vnitřní věci – sprawy wewnętrzne
převlečený – przebrany
ovlivnit (co?) – wpłynąć (na co?)
v jeho neprospěch – na jego niekorzyść
zavést vízový režim – wprowadzić wize
doklad (m.) – dokument
falešné jméno – fałszywe nazwisko
boj zblízka – walka wręcz
bašta (f.) – bastion (m.)
pozatýkat – poaresztować
novinář – dziennikarz

zpravodaj – wysłannik, korespondent
řešení situace – rozwiązanie sytuacji
pobouřit – oburzyć
Ústřední volební komise – Centralna Komisja Wyborcza
předseda – przewodniczący
paralýzér – paralizator
zmařit volby – zakłócić przebieg wyborów
ujišťovat – zapewniać
soupiska voličů – lista wyborców
lístek (m.) – karta (f.)
leták (m.) – ulotka (f.)
svorně – zgodnie
stoupenec – zwolennik

34. Janukovyč obvinil Tymošenkovou z vlastizrady kvůli gruzínským pozorovatelům

Napětí po prvním kole ukrajinských prezidentských voleb roste. V noci na úterý Strana regionů, jejíž kandidát Viktor Janukovyč dostal v prvním kole nejvíce hlasů, **obvinila** z **velezrady** přemíerku Juliji Tymošenkovou, která také postoupila do druhého kola voleb. Udajně chce **zvrátit výsledky** voleb pomocí cizí **mocnosti**. Důvodem **obvinění** je příjezd velkého počtu pozorovatelů z Gruzie. Poslankyně Strany regionů Jelena Bondarenková v ukrajinské televizi prohlásila, že Tymošenková chce "s pomocí cizí **mocnosti** zmařit prezidentské volby". V úterý chtějí poslanci Strany regionů vyzvat parlament, aby se případem gruzínských pozorovatelů **bezodkladně** zabýval. Žádají i **zásah** mezinárodních organizací, i když první kolo bylo z jejich strany označeno za bezproblémové. **Kauza** se vyostřila den před volbami. Do Doněcku, který je baštou Janukovyče, dorazilo čtyři sta Gruzínců, kteří podle Strany regionů měli za úkol **volby narušovat**. Viktor Janukovyč vyzval gruzínského prezidenta "aby své takzvané pozorovatele odvolal, protože je tu nikdo nepotřebuje". Vyzval rovněž prezidenta Viktora Juščenka, aby jak náleží ochránil práva voličů a ukrajinskou **ústavu**. (novinky.cz)

obvinít (z čeho?) – oskarżyc (o co?)
vlastizrada – zdrada ojczyzny
velezrada – zdrada ojczyzny
zvrátit výsledky – tu: wpłynąć na wyniki
mocnost (f.) – mocarstwo (n.)
počet (m.) – liczba (f.), ilość (f.)

poslankyně – posłanka
bezodkladně – niezwłocznie
zásah (m.) – interwencja (f.)
kauza – sprawa
narušovat volby – zakłócać przebieg wyborów
ústava – konstytucja

35. Pokud by se Srbové chtěli odtrhnout od Bosny, chorvatský prezident by vojensky zasáhl

Končící chorvatský prezident Stjepan Mesić prohlásil, že je připraven vojensky **zasáhnout**, pokud by se bosenští Srbové chtěli **odtrhnout** od Bosny a Hercegoviny. Informoval o tom v úterý chorvatský deník Novi List.

Mesićova **mluvčí** Danja Silovičová Karičová později v rozhovoru pro agenturu AFP význam prohlášení snížila s tím, že "šlo o politické **poselství**, a nikoli o nějaké **vyhlášení války**". "Chorvatská ústava neumožňuje, aby prezident republiky mohl nařídít armádě překročit hranici. Takové rozhodnutí by musel přijmout parlament a to dvoutřetinovou většinou poslanců," řekla. Sám Mesić na **naléhavé** dotazy chorvatských médií uvedl, že jeho "prohlášení bylo neformální a chtělo **vyjádřit** jen tolik, že jak každý ví, Chorvatsko je také **ručitelem** Daytonských mírových dohod z roku 1995, které garantují existenci Bosny a Hercegoviny".

Mesić již 4. ledna varoval před možnou snahou bosenskosrbského premiéra Milorada Dodika **uspořádat** referendum o vystoupení Republiky srbské z Bosny a Hercegoviny. Pokud by k tomu došlo, odpadli by i bosenští Chorvaté a "zbyl by islámský stát, který by se v **nepřátelském** prostředí stále více radikalizoval a přežíval by jen díky podpoře fundamentalistických muslimských režimů", prohlásil Mesić v rozhovoru pro agenturu APA.

Mesić neskrývá, že hlavní problém vidí právě v Dodikovi. Bohužel ale podle něj nemá Bosna a Hercegovina mechanismy, které by normálně fungující stát mít měl, tedy právo zabránit **odstředivým tendencím**. Podle pozorovatelů usilují bosenští Srbové o **odtržení** a pozdější **připojení** k Srbsku. Ale Bosňáci (dříve Muslimové) a Chorvati si přejí pomocí mezinárodních institucí **zakotvit** do ústavy bezpečnostní mechanismy, které by **znemožnily** případné **odtržení** Republiky srbské od Bosny. (novinky.cz)

odtrhnout se – oderwać się
zasáhnout – interweniować, zainterweniować
mluvčí – rzecznik prasowy, rzeczniczka prasowa
poselství – posłanie
vyhlášení války – wypowiedzenie wojny
naléhavý – tu: uporczywy
vyjádřit – wyrazić
ručitel – gwarant

uspořádat – zorganizować
nepřátelský – wrogi
odstředivé tendence – tendencje odśrodkowe
odtržení – oderwanie
připojení – przyłączenie
zakotvit – tu: umieścić
znemožnit – uniemożliwić

36. Srbsko připravuje profesionální armádu. Dezertěři dostanou amnestii

BĚLEHRAD - Srbsko chce amnestovat desítky tisíc lidí, kteří se **pokoutně** vyhnuli vojenské službě. Každoročně se snaží **vojnou** odložit nebo se jí zcela **vyhnout** asi 5000 lidí. Služba v srbských ozbrojených silách je **povinná**, země se ale připravuje na přechod k profesionální armádě. "Máme asi 40.000 **branců**, kteří žijí v zahraničí," řekla srbská ministryně spravedlnosti Snežana Malovičová. Právě v zahraničí se většina mladíků před **vojnou** schovává. Podle Malovičové jsou tito lidé při návštěvě Srbska v neustálém strachu ze zatčení, dokonce prý uvažují, že se kvůli **branné povinnosti** vzdají **občanství**. "Země musí chránit sebe a učinit více, aby zabránila **odlivu** obyvatel," řekla Malovičová v parlamentu, který bude o návrhu rozhodovat. Nový zákon by měl zcela pardonovat všechny, kteří se po roce 2006 nezákonně **vyhnuli** devítiměsíční **vojenské službě** nebo utekli od svých **útvárů**. Odhaduje se, že během balkánských válek v 90. letech minulého století **uprchlo** ze Srbska na 500.000 lidí, řada z nich kvůli **odvodům**, napsal Reuters. Po pádu režimu bývalého jugoslávského a srbského prezidenta Slobodana Miloševiče v roce 2000 nová prozápadní vláda amnestovala desítky tisíc dezertérů. Bělehrad také plánuje modernizaci vojska podle standardů NATO, **snížení výdajů** na obranu a prodej **zastaralé výzbroje**, kterou země zdědila po jugoslávské lidové armádě. (lidovky.cz)

pokoutně – nielegalnie
vyhnout se (čemu?) – unikać (czego?)
vojna – zasadnicza służba wojskowa
povinný – obowiązkowy
branec – poborowy
branná povinnost – obowiązek wojskowy
občanství – obywatelstwo

odliv – odpływ
útvár (m.) – jednostka (f.), formacja (f.)
uprchnout – uciec
odvod – pobór, rekrutacja (f.)
snížení výdajů – obniżenie wydatków
zastaralý – przestarzały
výzbroj (f.) – uzbrojenie (n.)

37. Trapas Sarah Palinové: na ruce měla politička napsaný tahák

NASHVILLE/PRAHA - Energie, škrty, **daně** a pozvednutí amerického ducha. To si zapsala na dlaň levé ruky neúspěšná republikánská kandidátka na viceprezidentku USA Sarah Palinová. Politička použila stejný **tahák** jako používají mnozí **školáci** při republikánské konferenci v Nashvillu. Bývalá aljašská guvernérka za svůj **projev**, kde hlásala "návrat ke konzervativním **principům**", **sklidila** bouřlivé ovace. Z ruky začala číst poté, co hovořila se zakladatelem **hnutí** Čaj (americké hnutí, které **sdrůžuje** odpůrce Baracka Obamy) (lidovky.cz)

trapas (m.) – gafa (f.)
tahák (m.) – ściągą (f.)
daň (f.) – podatek (m.)
školák – uczeń
projev (m.) – przemówienie (n.)

princip (m.) – zasada (f.)
sklidit – tu: dostać, zebrać
hnutí (n.) – ruch (m.) (ideowy)
sdrůžovat – zrzeszać
odpůrce – przeciwnik

38. Kosovo loni uznalo jen 11 zemí a zemiček

Oslavy dvou let nezávislosti. Jen málokdy v **novodobé** historii si nějaký stát připomínal dva roky od (jednostranného) vyhlášení své samostatnosti tak **zdrženlivě** jako 17. února Kosovo. Nebýt **ohňostroje** a menšího shromáždění v Prištině, dalo by se skoro říci, že pokud jde o **oslavy**, v bývalé srbské provincii "**chcípí pes**". Důvodů k **jásotu** je ostatně **poskrovnu**. I když... Za **klad** lze považovat i to, že se nenaplnily některé černé **předpovědi** pesimistů. Ve **státečku** uznaném zatím jen 65 zeměmi světa neumírají při násilných, etnicky motivovaných střetech žádní Srbové, Romové ani Albánci. Ani po dvou letech a za masivní finanční **podpory** ze zahraničí se ale nepodařilo vyřešit mnoho problémů, jež tamní **obyvatele trápí**. K těm největším patří **nezaměstnanost činící** oficiálně 45 procent - hlavně v **zemědělských oblastech** je ale reálně vyšší. Existující statistiky vzbuzují jen pramalou **důvěru**.

Téměř pětina **obyvatel** Kosovo musí vyžít s méně než jedním eurem na den. Hospodářství sice vzrostlo, ale stále **zoufale chybějí** investice. Že se Kosovu vyhýbají, nemá důvod jen v **celosvětové** hospodářské **krizi**. Míse OSN (podíleli se na ní i Češi), jež **spravovala** srbskou provincii po invazi NATO roku 1999, v této oblasti **žalostně selhala**. Přitom by se například **vyplatilo** pomoci na nohy kosovským **zemědělcům** a podpořit **levnými úvěry** existující **pracovatelský průmysl**.

Zemička s dvěma miliony **obyvatel** má sice od jednostranně vyhlášené nezávislosti svou vlastní vládu, která má kompetence, ale existuje **vůči** ní ještě stále **jistá nedůvěra** a mezinárodní instituce jí zatím příznávají jen omezenou **suverenitu**. Přesto se kosovská vláda v rámci omezených možností **snaží**. **Stavějí se silnice**, reformují školy a univerzity. Buduje se sociální síť. Pracující bojují za svá práva. Snížilo se etnické napětí mezi albánskou většinou (90 procent) a srbskou menšinou (6 procent). Velkým problémem ale zůstává vysoká míra korupce na kosovských ministerstvech a v **justičním systému**. Boj s ní zatím zaznamenal jen **skrovných úspěchů**. Každodenní problémy, s nimiž se ovšem **potýkají** kosovští Srbové v albánském moři, si nezasvěcený jen těžko **dokáže představit**. S napětím se očekává výrok soudců Mezinárodního soudního dvora OSN (ICJ) v nizozemském Haagu, kteří by se měli na jaře vyslovit k legálnosti jednostranného odtržení Kosova od Srbska v roce 2008. Už předem je však zřejmé, že na spornou otázku nebudou moci dát jednoznačnou odpověď. Za dva roky uznalo nezávislost Kosova 65 z celkem 192 **členských států** OSN. Loni se tento proces výrazně **zpomalil** - samostatnosti kývlo pouhých 11 zemí. Mezi nimi Nový Zéland, Saúdská Arábie, Palau, Maledivy či Gambie. Letos se k tomuto kroku **odhodlal** zatím jediný stát: Mauritánie. V Evropě vystupují proti nezávislému Kosovu **zejména** Srbsko, Rusko, Řecko, Španělsko, Kypr, Rumunsko, Slovensko či Ukrajina. V současné anketě on-line deníku TÝDEN.CZ na toto téma se proti nezávislosti Kosova vyslovuje **drtivá většina** hlasujících - 57 procent dokonce požaduje, aby Česká republika své uznání Kosova anulovala. (tyden.cz)

zemička (f.) – państwko (n.)

oslavy – obchody

novodobý – nowożytny

zdrženlivě – powściągliwie, wstrzemięzliwie

ohňostroj – pokaz ogni sztucznych

chcípnout – zdechnąć

jásot (m.) – radość (f.)

poskrovnu – mało, niewiele

klad (m.) – plus, zaleta (f.)

předpověď – przepowiednia, prognoza

státeček (m.) – państwko (n.)

podpora (f.) – wsparcie (n.), pomoc

trápí – dręczyć, gnębić

nezaměstnanost (f.) – bezrobocie (n.)

činít – wynosić

zemědělská oblast – obszar rolniczy

důvěra (f.) – zaufanie (n.)

obyvatel – mieszkaniec

zoufale – rozpaczliwie, beznadziejnie

chybět – brakować

celosvětový – globalny, światowy

krize (f.) – kryzys (m.)

spravovat – zarządzać

žalostně – tu: w sposób godny pożałowania

selhat – zawieść

vyplatit se – opłacić się

zemědělec – rolnik

levný úvěr – tani kredyt

pracovatelský průmysl – przemysł przetwórczy

vůči – wobec

jistý – pewny

nedůvěra – brak zaufania

suverenita – suwerenność

snažit se – starać się

stavět silnice – budować drogi

justiční systém - sądownictwo

skrovný – skromny

úspěch – sukces

potýkat se – borykać się

dokázat si představit – potrafić sobie wyobrazić

členský stát – państwo członkowskie

zpomalit – zwolnić

odhodlat se (k čemu?) – zdecydować się (na co?)

zejména – szczególnie

drtivá většina – zdecydowana większość

39. Miliardy vojákům. Rusko mocně zbrojí

Ruský **bombardér** Tu-160. Válka na Kavkaze, údajná hrozba ze strany **raketového štítu** USA v Polsku a Česku, ambice NATO v zemích sousedících s Ruskem... Moskva **sází** na zbrojení. Rusko zvýší v příštím roce výdaje na obranu a bezpečnost na 94,1 miliardy dolarů (1,6 bilionu korun). Proti letošnímu roku je to zvýšení o 27 procent. Oznámil to dnes v Moskvě **předseda** ruské **vlády** Vladimir Putin. "Vláda považuje za svůj úkol **zajistit** prioritní přidělení fondů na posílení ozbrojených sil a bezpečnosti státu," citovaly ruské agentury Putinova slova na setkání s vůdcem ruských nacionalistů Vladimírem Žirinovským. Putin i prezident Dmitrij Medveděv po nedávném krátkém vojenském konfliktu s Gruzii kvůli Jižní Osetii řekli, že konflikt **ozřejmil** potřebu modernizace výzbroje ruské armády. Rusko už loni zahájilo přezbrojování své armády, v jehož rámci mají být do výzbroje zařazeny nové mezikontinentální balistické rakety, jaderné **ponorky** a strategické **bombardéry**. Putinovo oznámení přišlo v den, kdy ruské akce klesly kvůli turbulencím na mezinárodních trzích a domácím **výkyvům** způsobeným i válkou v Gruzii o deset procent, tedy na nejnižší úroveň za poslední dva roky.

V Moskvě dnes také vyšla studie, která uvádí, že **hodnota** zahraničních **zakázek** ruských zbraní vzrostla ve srovnání s 90. lety zhruba pětinašobně. "V 90. letech se tento **ukazatel** pohyboval mezi šesti a sedmi miliardami dolarů ročně, zatímco koncem roku 2007 to byly 32 miliardy dolarů," uvádí se ve studii nazvané Technicko-vojenská spolupráce Ruska s jinými zeměmi, analýza trhu. Úspěšný **vývozní** artikl, **tank** T-90S. Od roku 1999 si Čína objednala 100 **stíhaček** Su-30 MK, Indie asi 50, Alžírsko 28, Venezuela 24 a Malajsie 18. **Stroje** MiG-29 si koupily Súdán, Bangladéš, Barma a Eritrea, Indie si jich v roce 2004 objednala 16. V oblasti námořní výzbroje je hlavním ruským **zákazníkem** Čína, která si během minulé dekády koupila tři **torpédoborce**, dvanáct **ponorek** a podstatné množství lodních **odpalovacích zařízení** pro rakety. Čína je hlavním klientem, i pokud jde o systémy **protivzdušné obrany**. Indie si koupila tři nové fregaty a další tři si **objednala** a kromě toho v roce 2004 podepsala kontrakt na **koupi křižníku** Admirál Gorškov. (tyden.cz)

miliarda (f.) – miliard (m.)
bombardér – bombowiec
raketový štít – tarcza antyrakietowa
sázet – stawiać
předseda vlády – premier
zajistit – zapewnić
ozřejmit – uwidocznit
ponorka – łódź podwodna
výkyvy (m.pl.) – wahania (n.pl.)
hodnota – wartość
zakázka (f.) – zamówienie (n.)

ukazatel – wskaźnik
vývozní – eksportowy
tank – czołg
objednat – zamówić
stíhačka (f.) – myśliwiec
stroj (m.) – maszyna (f.)
zákazník – klient
torpédoborec – torpedowiec
odpalovací zařízení – wyrzutnia
protivzdušná obrana – obrona przeciwlotnicza
křižník - krążownik

40. Patnáctiletá Turkyně dostala osm let vězení za terorismus

V Turecku **odsoudili** k osmi rokům za **mřížemi** patnáctiletou dívku, která se zúčastnila demonstrace na podporu zakázané kurdské organizace. Podle britského deníku The Guardian byla dívka odsouzena za několik teroristických **trestných činů**, mimo jiné **vrhání** kamenů na policisty. Dívka u soudu **popřela**, že by se demonstrace účastnila nebo dokonce **házela** kameny. Byla prý jen **zvědavá** a na místě se **zastavila** cestou ke své tetě. Ve městě byla s rodiči na **dovolené**. Tvrdí, že si ji policisté s někým **spletli** a její přiznání si **vynutili** bitím. Turecké noviny **otiskly** její **dopis** z vězení, v němž si **zoufá**, že je ve vězení od 9. října a že si na něj nikdy **nezvykne**. Její matka si u soudu **stěžovala**, že dcera dostala těžší trest, než kdyby někoho **zavraždila**. Původní **rozsudek** navíc zněl třináct a půl roku za mřížemi. **Odvolací soud** s ohledem na věk odsouzené trest snížil na sedm let a devět měsíců. Soudit mládež jako dospělé dovoluje v Turecku protiteroristický zákon z roku 2006. **Vrchní sazba** může být až padesát let vězení. Podle posledních vládních statistik je v tureckých vězeních 2622 **nezletilých**, z nichž 737 bylo obviněno na základě zákona proti terorismu. Podle Guardianu loni v listopadu **žalobce** v Dijarbakiru žádal trest 23 let vězení pro šest osob ve věku 13 a 14 let, kteří na pořádkové službě **vrhaly** kameny a molotovovy koktejly. (novinky.cz)

Turkyně – Turczynka
odsoudit – skazać
mříže (f.) – krata, kraty
trestný čin - przestępstwo
vrhat – miotać
popřít (co?) – zaprzeczyć (czemu?)
házet – rzucać
zvědavý – ciekawy
zastavit se – zatrzymać się
dovolená (f.) – 1. urlop (m.) 2. wczasy (pl.t.)
splest si – pomylić się
vynutit – wymusić

otisknout – wydrukować
dopis – list
zoufat si – rozpaczać
zvyknout si (na co?) – przyzwyczaić się (do czego?)
stěžovat si – skarżyć się
zavraždit – zamordować
rozsudek – wyrok
odvolací soud – sąd apelacyjny
vrchní sazba – górna granica
nezletilý – nieletni
žalobce – oskarżyciel

41. Rusko slaví 65 let od konce války

Po Tverské ulici přijíždějí na **Rudé náměstí** první tanky T-34. Před 65 lety pomohly Sovětskému svazu vyhrát válku nad hitlerovským Německem, nyní v symbolickém počtu devíti **kusů** vedou na **přehlídku** konvoj nejmodernější ruské **vojenské techniky**.

Program: (-2 hodiny)

10.00-10.04 přinesení státní **vlažky** RF a Vlajky vítězství
10.04-10.14 převzetí **hlášení** a objezd zúčastněných vojsk
10.14-10.21 **projev** prezidenta Dmitrije Medvěděva
10.21-10.22 **hymna** RF, salvy **dělostřelectva**
10.22-10.44 **přehlídka** - vojáci pěšky
10.44.-10.56 bojová technika
10.57-11.05 **průlet** letectva

Rusko v neděli od 10 hodin místního času (od 8 SELČ) zažilo největší vojenskou přehlídku od rozpadu SSSR. Do ulic Moskvy **vpochoďovalo** 11 335 vojáků, **dlažba duněla** pod 161 vozy vojenské techniky, nebe **brázdilo** 94 **letadel** a 33 **vrtulníků**. Poprvé po **Rudém náměstí** maširovali vojáci USA a NATO. **Defilé**, včetně **ukázky** asi 160 kusů bojové techniky a **přeletu** 127 letounů a **vrtulníků**, trvalo přibližně 75 minut. Zatímco **průvod** pěších jednotek zahajovali **vlažkonoši** a **bubeníci**, v čele **obrněné** techniky jely **historické** tanky T-34 a **samohybná** děla SU-100. Z moderních zbraní měly na náměstí premiéru mezikontinentální rakety Topol-M, protiletcké systémy Pancir či ve **vzduchu** nové cvičné stroje Jak-130.

Svátek vítězství v Rusku není jen oslava pro přeživší veterány a **pamětníky**, žije jím celá země, včetně mladých lidí. „Tři dny s kamarádkami na **koleji koukáme** na válečné **filmy**, posloucháme válečnou hudbu,“ říká 19letá Marija Ivaniščenková, která na prestižní státní univerzitě MGU studuje kulturologii. Další mladí významné výročí **oslavili** alkoholem. „Je **svátek**, tak jsme se napili. Říká asi 20letý muž, který se právě vykoupal ve fontáně u Alexandrovského sadu. I veteráni se na **svátek** vítězství rádi napijí. Často mezi sebe **zvu** sousední rodiny, v den výročí se pak většinou setkávají se svými spolubojovníky na tradičních místech, za která většinou slouží **památníky padlým**.

Veteránů je v Rusku i po 65 letech od konce války mnoho. „Naprostá většina rodin má doma **krabičku**, ve které schovává dědečkovy **medaile** z války,“ říká mladá **slečna** s oranžovo-černou **stužkou** připnutou k **tašce**. Stejný znak na sobě nosí **spousta** lidí v ulicích Moskvy. Jde o **stuhu** z té **nejběžnější** medaile, kterou bojovníci z bitev dostávali za své činy. V těchto dnech ji má na **klopě** připnutou celá řada Moskvanů - od mladíků přes policisty po **vyhazovače** z nočních klubů. **Svátek** lidem připomíná i hlas z **amplionu**, který hovoří na **zastávkách** metra. Ten pak vystřídá vítězná píseň. O **padlých** a přeživších zpívá i žebračka v podchodu stanice Těatralnaja. Oslavy ale pro mnoho lidí nemusí znamenat jen příjemné **zážitky**. Od večera do nedělního rána po Tverské ulici, kudy se přehlídka ubírá na Rudé náměstí, jezdily v nekonečných kolonách odtahové vozy vedené policejní **hlídkou**. Bez milosti **odtahovaly** každého, kdo na ulici stál. (novinky.cz)

Rudé náměstí – Plac Czerwony

kus (m.) – sztuka (m.)

přehlídka – parada

vojenská technika – sprzęt wojskowy

vlažka – flaga

hlášení (n.) – raport (m.)

projev (m.) – przemówienie (n.)

hymna (f.) – hymn (m.)

dělostřelectvo (n.) – artyleria (f.)

průlet – przelot

vpochoďovat – wmaszerować

dlažba (f.) – bruk (m.)

dunět – dudnić

brázdřit nebe – pruć niebo

letadlo (n.) – samolot (m.)

vrtulník – śmigłowiec

defilé (n.) – defilada (f.)

ukázka (f.) – pokaz (m.)

průvod – pochód

vlažkonoš – chorąży

bubeník – dobos

obrněný – opancerzony

historický - zabytkowy

samohybný – samobieżny

vzduch (m.) – powietrze (n.)

svátek (m.) – święto (n.)

pamětník – naoczny świadek (starych czasów)

kolej (f.) – akademik (m.)

koukat na film – oglądać film

oslatit – uczcić

zvát – zapraszać

památník – pomnik

padlý – poległy

krabička (f.) – pudełko (n.)

medaile (f.) – medal (m.)

slečna – panienka

stužka – wstążka

taška – torba, torebka

spousta – mnóstwo

stuha – wstęga

klopa – kłapa (płaszczka)

vyhazovač – bramkarz

amplion – głośnik uliczny

zastávka (f.) – przystanek (m.)

zážitek (m.) – przeżycie (n.)

hlídka (f.) – patrol (m.)

odtahovat – odholowywać, odholować

42. George Bush zahájil návštěvu Afriky

George Bush po příjezdu do Afriky. Spojené státy se aktivně zapojují do řešení **zmatku** v Africe a vyzývají představitele vlády i opozice v Keni, aby učinily konec povolebnímu **násilí**, jež si v této východoafrické zemi vyžádalo už přes tisíc obětí na životech. Prohlásil to při krátké zastávce v Beninu americký prezident George Bush, který zde zahájil týdenní cestu po pěti afrických zemích. Z Beninu už odletěl i s manželkou Laurou do tanzanské metropole Dáresalámu, **odkud** se pak vydá do Rwandy, Ghany a Libérie.

USA jsou prý rovněž připravené **uvalit sankce** na **jednotlivce**, kteří by bránili mírovému procesu v Keni. Washington už v **minulosti** pohrozil osmi politickým vůdcům a **obchodníkům** podezřelým z rozpoutávání **násilností**, že jim zakáže vstup do Spojených států. Keňské organizace pro ochranu **lidských práv** vyzývají i ostatní západní země, aby se k americké iniciativě připojily. Na tiskové konferenci v Cotonou také vyjádřil naději, že při pobytu ve Rwandě se mu podaří **přesvědčit** vedení této země o **nutnosti** urychlit vyslání mezinárodních jednotek OSN a Africké unie do západosúdánského Dárfúru. Tamní humanitární krize v **důsledku** ozbrojeného konfliktu zasáhla miliony lidí. Právě rwandské jednotky tvoří největší část mírové mise. Kromě krizové situace v Keni a v Súdánu a dalších ozbrojených konfliktů patří k tématům Bushovy cesty rozvoj **zdravotnictví** a **vzdělávání** v regionu, **obchodní vztahy** a o boji proti AIDS.

Benin je sice jednou z **nejchudších** zemí na světě, velmi málo rozvinutou a také velmi ovládanou korupcí. Je však **považován** za jednu z nejstabilnějších zemí v Africe **společně** s ostatními zeměmi, kam Bush zavítá. Nicméně v roce 1998 se ambasáda USA v tanzanské metropoli Dáresalámu stala terčem bombového útoku **stoupenců** islámského radikála Usámy bin Ládina. **Zahynulo** při něm 11 lidí. Ve stejnou chvíli si však koordinovaný **atentát** na americké **velvyslanectví** v keňském Nairobi vyžádal přes 200 lidských životů, mezi nimiž bylo i 12 Američanů.

Návštěva má podle agentury Reuters pomoci vytvořit nové vztahy založené na **obchodní spolupráci** a investicích. "Doba pomoci a autoritářství je pryč. Společně **podnikání** s Afrikou, to je **budoucnost** všude," prohlásil Bush před odletem na "černý kontinent". (tyden.cz)

zmatek – chaos, zamět

odkud – skąd

uvalit sankce – nałożyć sankcje

jednotlivec – jednostka, pojedyncza osoba

minulost – przeszłość

obchodník – handlarz

násilnost (f.) – przemoc, gwałt (m.)

lidská práva – prawa człowieka

přesvědčit – przekonać

nutnost – konieczność

důsledek (m.) – skutek, konsekwencja (f.)

zdravotnictví – służba zdrowia

vzdělávání (n.) – edukacja (f.), oświata (f.)

obchodní vztahy – stosunki handlowe

nejchudší – najbiedniejszy

považovat – uważać

společně – wspólnie

stoupenec – zwolennik

zahynout – zginąć

atentát – zamach

velvyslanectví (n.) – ambasada (f.)

obchodní spolupráce – współpraca handlowa

podnikání – tu: interesy

budoucnost – przyszłość

43. Africká unie vycenila zuby na svého člena - Eritreu

Africká unie (AU) vyzvala Radu bezpečnosti OSN k uvalení sankcí na africkou Eritreu za její **podporu** islamistických povstalců v Somálsku. Jde o první případ, kdy AU vystoupila se žádostí o sankce proti státu **zastoupenému** v této organizaci. Eritrea **obvinění odmítla** a **pozastavila** v unii své členství. **Prohlášení** 53 členů AU navrhuje Radě bezpečnosti OSN, aby uvalila sankce proti všem cizím účastníkům bojů v Somálsku. Zvláště pak **zmiňuje** Eritreu za to, že **poskytuje** vojenskou **podporu** ozbrojeným skupinám v zemi. AU rovněž navrhla **zavedení** bezletové zóny a blokádu somálských námořních **přístavů**. Jde o bezprecedentní krok, protože AU se vůči svým členům obvykle **zdržuje** přímé **kritiky**.

Eritrejská vláda obvinění označila za výmysl amerických **zpravodajských služeb** a výzva AU k OSN ji prý nezajímá. Somálský občanský konflikt trvá 18 let a na Západě panují obavy z toho, že by se z nestabilního Somálska mohlo stát **útočiště** teroristů spojených s al-Kajdou. Nejsilnější povstaleckou skupinou jsou takzvaní šibábové, kteří se snaží **svrhnout vládu** a odmítají s ní jakýkoli dialog. Podle Mogadiša skupina nemá politický program a v jejích řadách bojují stovky **cizinců**. Africká unie má v somálském hlavním městě Mogadišu přibližně 4 300 vojáků z Burundi a Ugandy, kteří chrání klíčové pozice ve městě. (tyden.cz)

vycenit zuby – wyszczerzyć zęby

podpora (f.) – pomoc (f.), wsparcie (n.)

zastoupený – reprezentowany

odmítnout obvinění – odrzucić oskarżenia

pozastavit – wstrzymać

prohlášení (n.) – oświadczenie (n.), deklaracja (f.)

zmiňovat – wymieniać

poskytovat podporu – udzielać pomocy/wsparcia

zavedení – wprowadzenie

přístav – port

zdržet se kritiky – powstrzymać się od krytyki

zpravodajské služby – służby specjalne

útočiště – schronienie

svrhnout vládu – obalić rząd

cizinec – cudzoziemiec

44. Armády jihovýchodní Asie mocně zbrojí

Oficiálně **investuje** letos Peking do vojenské oblasti 60 miliard eur, ale ve **skutečnosti** je to podle expertů zhruba 100 miliard. Své zbrojní arzenály ale mocně **posilují** i další země jihovýchodní Asie. K hlavním **hnacím silám** tohoto vývoje patří **územní nároky** Číny a její konflikty se sousedy. V řadě směrů znepokojivá jsou už samotná oficiální čísla. **Dovozy** zbraní Indonésie se za uplynulých pět let zvýšily o 84 procent. Singapurské importy zbrojního materiálu podle stockholmského institutu SIPRI (International Peace Research Institute) vyletěly vzhůru o 164 procent. SIPRI upozorňuje na dramatický **nárůst investic** do nákupů bojových letadel, ponorek a **raket dlouhého doletu** a **varuje** před destabilizací celého regionu.

Od **Hanoje** po Jakarta sílí názor, že vláda v Pekingu je stále připravenější **prosazovat své nároky** v Jihočínském moři nejen bojovnou rétorikou, ale také vojenskou silou. Čína modernizuje své **válečné námořnictvo** ve **svižném** tempu a letos je nasazovala i na obranu jednostranně stanovených rybolovných zón, upozorňuje Ian Storey z Institute of Southeast Asian Studies v Singapuru. Vietnam si stejně jako Čína **nárokuje** Parcelovy a Spratleyho ostrovy. Druhé jmenované považují za své teritorium také Filipíny, Malajsie, Indonésie, **Brunej** a Tchajwan. V mořských hlubinách u těchto ostrovů předpokládají geologové zásoby **nerostů**.

Už před lety si Kambodža a Thajsko **vjely do vlasů** kvůli klásteru Preah Vihear a **hádky** o něj trvají. Jihoasijské režimy také zhusta využívají své armády k bojům s **rebely** na domácí půdě. Také v oblasti zbrojení je užitečné srovnávat. **Zdánlivě mohutné** zbrojení zmiňovaných států jihovýchodní Asie se tak může zdát ještě poměrně skrovným v porovnání s Jižní Koreou. Její armáda stála roku 2008 zhruba 24 miliard dolarů. To je o šest miliard více než vojska deseti zemí ASEAN dohromady - Thajska, Indonésie, Filipín, Malajsie, Singapuru, **Bruneje**, Vietnamu, Barmy (Myanmy), Laosu a Kambodže. Existují i značné **rozdíly** v **kvalitě**. Zatímco barmští generálové se musejí spoléhat na letadla, jež byla koncipována ještě v Sovětském svazu, plus nějaké vrtulníky z Indie, kupuje takový Singapur jen to nejmodernější na trhu. (tyden.cz)

investovat (do čeho?) – inwestować (w co?)

skutečnost – rzeczywistość

posilovat – wzmacniać

hnací síla – siła napędowa

územní nároky – roszczenia terytorialne

dovoz – import

nárůst – wzrost, przyrost

raketa dlouhého doletu – rakieta dalekiego zasięgu

varovat – ostrzegać

Hanoj (f.) – Hanoi (n.)

názor (m.) – zdanie (n.), pogląd (m.)

prosazovat své nároky – forsować swoje roszczenia

válečné námořnictvo – marynarka wojenna

svižný – szybki, prędko

nárokovat si – rościć sobie

nerost – surowiec

vjet si do vlasů – skoczyć sobie do gardeł

hádky – kłótnia

rebel – buntownik

zdánlivě – pozornie

mohutný – potężny

Brunej (f.) – Brunei (n.)

rozdíl (m.) – różnica (f.)

kvalita (f.) – jakość

44. Země ASEAN kryjí barmskou juntou

Barmský vojenský režim, který čelí tvrdým ekonomickým sankcím USA a EU, je v mezinárodní izolaci jen zdánlivě. Barmskou juntou, která koncem září tvrdě **potlačila nenásilné protesty** buddhistických mnichů, země ASEAN systematicky kryjí. Vládnoucí generálové dokázali **vytěžit** maximum z **rozporů** uvnitř skupiny, do níž patří také Brunej, Filipíny, Indonésie, Kambodža, Laos, Malajsie, Singapur, Thajsko a Vietnam. Všichni členové **sdrůžení** nesledují stejné cíle. Jestliže Filipíny mohou otevřeně **vybízet** barmský režim k demokratizaci země, pak Thajsko, Malajsie a Singapur nemají nejmenší zájem na tom si odcizit **dodavatele** velkého množství surovin. ASEAN dnes na **závěr** svého summitu vyhlásilo chartu, která sice zavazuje státy k zachování demokracie, dodržování práva, ochraně lidských práv, k **neútočení** a k dodržování ústav. **Dokument** ale **postrádá** opatření, která by členy, kteří uvedené **závazky** nedodržují, k tomu **přinutil**. **Oporu** nalézá barmský režim i v Indii, dalším **významném** ekonomickém partnerovi. V době, kdy v Barmě koncem září kulminovala represivní opatření proti opozici, **oznámila** Indie investice v **hodnotě** 150 milionů dolarů (2,7 miliardy korun) do **průzkumu ložisek plynu** v této zemi. (tyden.cz)

koncem září – pod koniec września

potlačit – stłumić

nenásilný protest – pokojowy protest

vytěžit – zyskać, uzyskać

rozpor (m.) – tu: brak zgody

sdrůžení – stowarzyszenie

vybízet – wzywać

dodavatel – dostawca

závěr – koniec

neútočení (n.) – nieagresja (f.)

dokument postrádá... – w dokumentcie brakuje...

závazek (m.) – zobowiązanie (n.)

přinutit – zmusić

opora (f.) – oparcie (n.), poparcie (n.)

významný – znaczący

oznámít – ogłosić

v hodnotě – o wartości

průzkum (m.) – badanie (n.)

ložisko – złoże

plyn – gaz

45. Egyptský prezident Mubarak rezignoval, zemi povede armáda

Egyptský prezident Husní Mubarak rezignoval. Ve **státní** televizi to oznámil viceprezident Umar Sulajmán. Mubarak tak po osmnácti dnech protestů **vyslyšel přání** demonstrantů v ulicích egyptských měst. **Moc** v zemi **převzala** armáda, v centru Káhiry zavládlo **nadšení**. "Ve jménu milosrdného a **soucitného** Boha, **občané**, během těchto velmi složitých okolností, kterými Egypt prochází, prezident Husní Mubarak se rozhodl odstoupit z úřadu prezidenta republiky a pověřil **výbor** ozbrojených sil, aby **řídila záležitosti** země. Bůh všem pomáhej," prohlásil ve **státní** televizi Sulajmán. V čele výboru ozbrojených sil je podle agentury Reuters ministr obrany Muhammed Husejn Tantávi. Podle televize al-Arabíja generálové rozpustí vládu a pozastaví činnost parlamentu. Viceprezident ve svém prohlášení neřekl, zda zůstane na svém **postu**, když zemi **povede** armáda.

V centru **Káhiry** zavládlo nadšení. "Egypt je **svobodný!**" **jásají** lidé v centru metropole. "Lid **sesadil** režim," skandují na káhirském **náměstí** Tahrír, které je od 25. ledna, kdy protesty začaly, jejich symbolickým **středem**. Významný představitel opozice a **nositel Nobelovy ceny míru** Muhammad Baradej dnešní den označil za nejlepší ve svém životě. "Země byla **osvobozena**. Na tento **okamžik** jsme čekali po desetiletí. Všichni se těšíme na spolupráci s armádou při přípravě svobodných a spravedlivých voleb," prohlásil bývalý šéf mezinárodních jaderných inspektorů. "**Dokázali jsme to**. Nemůžu tomu věřit. Diktátor Mubarak je pryč. A Egyptané budou **navždy** svobodní. Jsme tak **hrdí**. Všichni jsou šťastní. Trpěli jsme roky a konečně je diktátor pryč. Tento den si budeme pamatovat **navždy**," citovala televize BBC Gigho Ibrahíma, jednoho z protestujících.

Mubarak několik hodin před Sulajmánovým vystoupením ve státní televizi opustil hlavní město a zřejmě s celou rodinou odletěl do svého **sídla** v Šarm aš-Šajchu na břehu **Rudého moře**. Mubarakovo **odstoupení požadovali** demonstranti od začátku protestů. Egyptský prezident učinil **postupně** několik **ústupků**. **Slíbil**, že již nebude kandidovat v zářijových volbách, **přislíbil ústavní reformy** a ve čtvrtek **předal** část **pravomocí** viceprezidentovi. Hlavní **požadavek** demonstrantů ale splnil teprve dnes, když rezignoval. V 19:30 SEČ by se k Mubarakově rezignaci měl **vyjádřit** americký prezident Barack Obama, který prý byl o posledním zvratu v egyptském dramatu **informován předem**. Mubarak představoval pro Washington nejspolehlivějšího spojence v arabském světě a americká diplomacie ho dlouhodobě **podporovala**. (idnes.cz)

pověst – poprowadzić

státní – państwowy

vyslyšet přání – spełnić życzenia

moc – władza

převzít – przejąć

nadšení (n.) – entuzjazm (m.), euforia (f.)

soucitný – współczujący

občan – obywatel

výbor – komitet

řídít (co?) – kierować (czym?)

záležitost – sprawa

post (m.) – stanowisko (n.)

Káhira (f.) – Kair (m.)

svobodný – wolny

jásat – cieszyć się

sesadit – obalić

náměstí (n.) – plac (m.)

střed (m.) – środek, centrum (n.)

nositel – laureat

Nobelova cena míru – Pokojowa Nagroda Nobla

osvobodit – wyzwolić

okamžik (m.) – chwila (f.)

dokázali jsme to – daliśmy radę

hrdý – dumny

konečně – w końcu

navždy – na zawsze

sídlo (n.) – tu: rezydencja (f.)

Rudé moře – Morze Czerwone

odstoupení (n.) – dymisja (f.)

požadovat – żądać, domagać si

postupně – stopniowo

ústupek (m.) – ustępstwo (n.)

slíbit – obiecać

přislíbit – przyrzec

ústavní – konstytucyjny

předat – przekazać

pravomoc (f.) – uprawnienie (n.)

vyjádřit se (k čemu?) – skomentować (co?)

předem informovat – poinformować wcześniej

podporovat – popierać

46. Jižní Súdán slaví samostatnost. Prezident Bašír ji uznal dekretem

Súdán **oznámil konečné výsledky** referenda o odtržení jihu země. Pro samostatnost se vyjádřilo 98,83 procenta lidí. Už dávno předtím slavily **vznik** 54. státu černého kontinentu v ulicích tisíce lidí. K jejich radosti přispěl i súdánský prezident Bašír, který samostatnost formálně uznal dekretem. "Dnes už se války nebojím, to je minulost... Naši vůdci se se severem **přátelí**, ale já jim nikdy nezapomenu, co jsem viděl," řekl **křepčící** Riak Maker. Oficiální výsledky pro něj byly jen **formalitou**. Poslední krok na historické cestě k nejmladšímu státu planety by měl Jižní Súdán udělat 9. července, kdy **vyprší platnost** dohody z roku 2005 o ukončení **občanské války**. Uznání by se Bašírovi, na kterého je stále vydaný mezinárodní **zatykač**, vyplatilo. Washington už signalizoval, že je připravený **vyškrtnout** Súdán z listu sponzorů terorismu. Na jih zase čekají bolesti spojené se zrodem nového státu. (idnes.cz)

oznámít – ogłosić

konečné výsledky – ostateczne wyniki

vznik (m.) – powstanie (n.)

přátelit se – przyjaźnić się

křepčit – podskakiwać, tańczyć

formalita – formalność

vyprší platnost – wygaśnie ważność

občanská válka – wojna domowa

zatykač – list gończy

vyškrtnout – skreślić, wykreślić

47. Padesát let po „roce Afriky“: černý kontinent ovládá korupce, bída a hlad

Černý kontinent si letos připomíná významné **jubileum** - padesát let od takzvaného "roku Afriky", kdy vyhlásilo **nezávislost** hned 17 afrických států. Po **půlce** století je však druhý největší **světadíl** nejchudším na světě a řada států patří k těm **nejnuznějším**. Podle OSN přežívá více než třetina obyvatel za méně než dolar denně a na 25 milionů lidí má AIDS. V roce 1960 panovala v Africe euforie, téměř dvě desítky zemí se zbavily nenáviděných kolonizátorů. A v 60. letech se Afrika těšila celosvětovému **zájmu** - černý kontinent se měl stát stabilizátorem světa rozděleného **studenou válkou**. **Prosperitu světadílu** slibovalo jeho ohromné přírodní bohatství. Z Afriky pochází například 80 procent světové produkce platiny, přes 40 procent diamantů, pětina roční produkce zlata a kobaltu. Ročně se tam **vytěží** přes milion tun mědi a ložiska ropy jsou **odhadována** na 75 miliard **barelů**. Dnes je ale **úroveň** většiny z 53 zemí nižší než za kolonialismu. Radost ze svobody skončila s prvními vojenskými převraty. Africký kontinent zažil od 60. let asi 250 vojenských pučů - za 50 let zahynulo během převratů, válek a dalších ozbrojených konfliktů, téměř deset milionů lidí. Jen **genocidu** ve Rwandě v roce 1994 nepřežil téměř milion lidí.

Posledních 50 let provázelo život v Africe mnoho krvavých občanských válek (třeba v Nigérii, Súdánu, Sieře Leoně či Kongu), spoustu zemí ovládli diktátoři (například Ugandu, Středoafričskou republiku, Rovnickovou Guineu či Zimbabwe), další zase marxistické vlády (Etiopii) a některé státy se prakticky rozpadly (Somálsko). V ekonomicky nejsilnější africké zemi - JAR - **vládl** dlouhá léta rasistický režim apartheidu. Kontinent zasáhly vlny **hladomoru**, **nemoci** AIDS, ale i islamistického terorismu. Gigantických rozměrů tam **dosáhla** korupce, o demokracii se prakticky přestalo mluvit a mlčelo se i o lidských právech. Politický pluralismus sice oficiálně existuje ve více než polovině zemí Afriky, mnohde je ale demokracie iluzorní.

Afrika ale má i své **úspěšné příběhy**. Příkladem může jít mnohým třeba **ostrov** Mauricius nebo jihoafrická Botswana, která patří k nejstabilnějším zemím na kontinentu. Panuje v ní demokracie, nízká míra korupce (země se pravidelně umísťuje v **žebříčcích** mezi **středoevropskými** státy) a stát si dobře vede i ekonomicky. (idnes.cz)

jubileum (n.) – jubileusz (m.)

nezávislost – niepodległość

půlka – połowa

světadíl – kontynent

nuzný – ubogi, nędzny

zájem (m.) – zainteresowanie (n.)

studená válka – zimna wojna

prosperita – pomyślny rozwój

vytěžit – wydobyć

odhadovat – szacować

barel (m.) – baryłka (f.)

úroveň (f.) – poziom (m.)

genocida (f.) – ludobójstwo (n.)

vládnout – rządzić

hladomor – głód, klęska głodu

nemoc – choroba

dosáhnout (čeho?) – osiągnąć (co?)

úspěšný – udany

příběh (m.) – historia (f.)

ostrov (m.) – wyspa (f.)

žebříček – ranking

středoevropský - środkowoeuropejski

48. Mubarak 'chudší' tuniského prezidenta. Majetku má za 70 miliard

Rodina egyptského vůdce vlastní zejména luxusní **nemovitosti** na těch nejprestižnějších **adresách** v Londýně či Los Angeles. Rodina egyptského vůdce Husního Mubaraka prý může vlastnit jmění v hodnotě až 70 miliard dolarů, odhadují odborníci na Egypt a Blízký východ. O Mubarakově bohatství se více mluví poté, co jeho tuniský kolega, prezident Zín Abidin bin Alí, v důsledku nepokojů utekl ze země a vyvezl s sebou neuvěřitelnou tunu a půl zlata. Podle Amaney Jamalové, politoložky z Princetonské univerzity, je Mubarakovo **jmění** například srovnatelné s bohatstvím, kterým se mohou chlubit lídři ropných zemí kolem **Perského zálivu**. "Korupce byla v jeho režimu všudypřítomná, **příjem** si vylepšoval i prostředky z veřejných zdrojů," uvedla Jamalová v **rozhovoru** pro televizní stanici ABC. Podle ní je velmi chytré tyto peníze investovat právě do **nemovitostí**. "Dělají to všichni diktátoři z této oblasti, aby pokud dojde k předání moci, o ně nepřišli," dodala. Jak uvedl profesor Christopher Davidson, velké množství **hotovosti** také plyne z provizí za **zprostředkování** nejruznějších **obchodů**. (lidovky.cz)

chudší – biedniejszy

nemovitost – nieruchomość

adresa (f.) – adres (m.)

jmění (n.) – majątek (m.), fortuna (f.)

Perský záliv – Zatoka Perska

příjem – dochód

rozhovor – wywiad

hotovost – gotówka

zprostředkování – pośrednictwo

obchod (m.) – tu: transakcja (f.)

49. Tuniský prezident má majetek 90 miliard. O zlato ale brzy přijde.

TUNIS/PRAHA - Švýcarsko se rozhodlo **zmrazit** veškerý majetek bývalého tuniského prezidenta Zína Abidína bin Alího. „Chceme se tak **vyhnout** tomu, aby se naše země v budoucnu stávala místem, kam diktátoři ukládají neprávem nabyté peníze,“ citovala agentura Reuters švýcarskou prezidentku Micheline CalmyReyovou. Nová, i když **prozatímní** tuniská **vláda** krátce nato oznámila, že se chystá **vyšetřit**, kolik peněz a kam si bývalý tuniský prezident v zahraničí uložil, a nechá je **zabavit**.

Soudě podle **zpráv** o tom, na jak **vysoké noze** si **žil** nejen on, ale celé jeho **příbuzenstvo**, to nejspíš nebylo málo. Noviny už **vyličily příběh** jeho manželky Leily Trabelsiové, která **zařídila**, aby se na palubu letadla, v němž prezident utekl, dostala zhruba tuna a půl zlata v hodnotě víc než miliardy korun. Leile se v samotném Tunisku přezdívá "arabská Imelda Marcosová" podle manželky bývalého filipínského diktátora, která si **libovala** v extravagancích všeho **druhu**. Třiapadesátiletá vyučená **kadeřnice** proslula svou **zálibou** v luxusních sportovních autech, kterých měla přes padesát. Stejně tak **vášnivě** kupovala a **zařizovala** i nemovitosti a často se vydávala na nákupy do luxusních obchodních center v Dubaji, kde byla schopná **utratit** za jediný den desítky tisíc dolarů.

Zatímco čím dál víc Tunisánů **strádalo**, prezidentova rodina se topila v přepychu. **Podle** neoficiálních informací **nahromadili** majetek v **úctyhodné** hodnotě 90 miliard korun. Ve středu večer se objevila **zpráva**, že bylo 33 členů rodiny zadrženo pro **podezření** ze "**zločinů** proti Tunisku". Prý **bylo u nich objeveno** velké **množství** zlata a **šperků**. Většinu svého bohatství má prý ale rodina ve Francii, kam s **oblíbou** zajížděla. **Usadila se** tam například Leilina dcera Nasrín se svým manželem Sakhrem. Nedávno byli viděni i s **početnou suitou** sluhů a bodyguardů v pařížském Disneylandu. Nasrín se přezdívá "tuniská Marie Antoinetta", protože i ona si libuje v luxusu - francouzský **tisk** psal například o tom, jak si nechává svým soukromým letadlem dopravovat **zmrzlinu** ze Saint-Tropez nebo že její manžel **chová tygra**, kterého krmí **pečlivě** vybranými **kousky hovězího masa**. Francouzská vláda už připustila, že Nasrín **ze země vypoví** a spolu s ní i její sestru Cyrín. "Rodina prezidentovy manželky, to jsou všechno zloději, **podvodníci** a **vrazi**," řekl francouzskému deníku Le Monde jeden z účastníků nedávné demonstrace v centru Tunisu. "Jejich jedinou **starostí** bylo hromadit peníze, **za každou cenu** a co nejvíc." Hněv Tunisánů nestíhá jen prezidentovu rodinu. Už krátce po jeho **útěku** ze země byli zatčeni šéf jeho **ochranky** Ali Seriaty a jeho **zástupce**, kteří byli obviněni z "ohrožování bezpečnosti státu, agresivního jednání a provokace". (lidovky.cz)

přijít o něco – stracić coś

zmrazit – zamrozić

vyhnout se (čemu?) – uniknąć (czego?)

prozatímní vláda – rząd tymczasowy

vyšetřit – zbadać, przeprowadzić śledztwo

zabavit – skonfiskować

zpráva – wiadomośc

žít na vysoké noze – żyć na wysokiej stopie

příbuzenstvo (n.) – krewni (m.pl.)

vyličít příběh – opisać historię

zařídít – załatwić, zorganizować

libovat si – lubować się

druh – rodzaj

kadeřnice – fryzjerka

záliba (f.)(v čem?) – upodobanie (n.)(do?)

vášnivě – z zapalem

zařizovat – urządzac

utratit - wydać

zatímco – podczas gdy, kiedy

strádat – klepać biedę

podle – według

nahromadit – zgromadzić

úctyhodný – tu: imponující

podezření (z čeho?) – podejrzenie (o co?)

zločin (m.) – przestępstwo (n.), zbrodnia (f.)

bylo u nich objeveno... – odkryto u nich...

množství (n.) – ilość (f.)

šperk (m.) – klejnot, kosztownośc (f.pl.)

oblíba (f.) – upodobanie (n.), zamiłowanie (n.)

usadit se – osiedlić się

početný - liczny

suita (f.) – świta, orszak (m.)

tisk (m.) – prasa (f.)

zmrzlina (f.) – lody (m.pl.)

chovat – hodować

tygr – tygrys

pečlivě – starannie

kousek – kawałek

hovězí maso – wołowina

vypovědět ze země – wydalić z kraju

podvodník – oszust

vrah – zabójca, morderca

starost (f.) – zmartwienie (n.)

za každou cenu – za wszelką cenę

útěk (m.) – ucieczka (f.)

ochranka – ochrona

zástupce - zastępcza

50. Nepokoje v Egyptě děsí svět: Ropa zdražila, burza se zavírá

V Egyptě již pět dní řadí **nepokoje**, které **cloumají** celou zemi. Demonstrace si vyžádaly kolem sto mrtvých a tisíce zraněných. Demonstranti si přejí, aby odstoupil prezident Murabak. Ten ale zatím demisi nepodal. Z nepokojů v Egyptě je zneklidněn celý svět, zejména USA. Egypt totiž se Spojenými státy dlouhodobě drží strategické partnerství. Mezi hlavní produkty egyptského **vývozu** totiž patří ropa. Ropa se z Egypta vyváží přes Suezský **průplav**, který je také ohniskem **nepokojů**. Cena ropy v sobotu kvůli **nepokojům** vzrostla o 2,9 procenta, nejrychleji od roku 2005. A nepokoje se šíří i do sousedních států. Je to, jako když postavíte kameny hry domina za sebe a **strčíte** do jednoho z nich. Všechny ostatní se postupně **zhroulí**.

V Tunisku se lidé **vzbouřili** a jiskra přeskočila i na sousední Egypt. Lidé se bouří i v Libanonu, Jemenu nebo Jordánsku. V Egyptě panují dlouhodobé problémy a **nespokojenost** s vládou. K demonstracím se lidé svolávali prostřednictvím **sociálních sítí**. Vláda proto **pro jistotu vypnula** v celé zemi internet. Proč jsou protesty v Egyptě, kde už zahynulo okolo sto lidí a bylo zraněno asi tisíc osob, tak krvavé? Autoritářský prezident Husní Mubarak vládne zemi pevnou rukou již třicet let. Jeho portrét visí na každém rohu a symbolizuje úspěchy jeho vládnutí, **realita** je ale jiná. V zemi je katastrofální nezaměstnanost, korupce jen kvete a ceny potravin neúměrně stoupají. A Egyptanům už **došla trpělivost**.

Prezident USA Barack Obama už vyzval Mubaraka, aby podnikl konkrétní opatření ve prospěch politických reforem, splnil své sliby a neuchyloval se k násilí vůči demonstrantům **nepřátelským** vůči jeho režimu. (blesk.cz)

děsit – przerażać
burza – giełda
cloumat – targać, wstrząsać
vývoz – eksport
průplav – kanał
nepokoje – zamieszki
strčit – popchnąć, potrącić
zhroulit se – runąć

vzbouřit se – zbuntować
nespokojenost (s čím?) – zadowolenie (z czego?)
sociální síť – portal społecznościowy
pro jistotu – dla pewności
vypnout – wyłączyć
realita – rzeczywistość
došla trpělivost – skończyła się cierpliwość
nepřátelský – wrogi, wrogo nastawiony

51. Kaddáfí si najímá brutální žoldáky po celé Africe

TRIPOLIS/PRAHA - Je to v tyto dny jedno z nejlépe **placených zaměstnání**, které lze v Africe a některých asijských zemích najít. Až několik set dolarů na den nabízí v těchto dnech **inzeráty** a náboráři za službu v **žoldnéřské** armádě, která má udržet u moci libyjského diktátora Muammara Kaddáfího. Tisícům afrických **žoldnéřů** se podařilo alespoň v hlavním libyjském městě Tripolis potlačit první vlnu **protivládních** protestů. Jsou také v druhém největším libyjském městě, Benghází, jehož většina je už několik dnů pod kontrolou protivníků Kaddáfího režimu. Nevím, odkud jsou, ale mohu potvrdit, že jsou z nějakých jiných afrických států, mluví anglicky a je jich tu **spousta**," uvedl pro francouzskou **rozhlasovou stanici** jeden z lékařů v Benghází. "Jsou vyzbrojeni **samopaly a kulometry** a **bezhlavě střílí** do jakéhokoli **shluku** lidí," dodal lékař. "Vraždí lidi se zcela **chladnou hlavou**."

Našími penězi, libyjskými penězi, jsou placeni zahraniční **žoldáci**, aby zabíjeli libyjské lidi. To je to, co se teď děje," dodal. Příliv cizích **žoldnéřů** do země potvrzují i libyjské diplomaty, kteří v minulých dnech přešli na stranu **odpůrců** režimu. "Jsou z Afriky a mluví francouzsky a jinými jazyky," uvedl libyjský velvyslanec v Indii Alí Isávi pro agenturu Reuters s tím, že zabíjení demonstrantů cizími **žoldáky** je jedním z **důvodů**, proč libyjské vojáky přechází na stranu **odpůrců** režimu. Nejsou to ale jen Afričané, kdo za peníze **hájí** Kaddáfího režim. **Žoldnéřům velí** Kaddáfího syn Chasim, sedmatřicetiletý bývalý fotbalista, který si zahrál i v italské lize. Najatí piloti především z Pákistánu a Bangladéše pilotují i většinu libyjských letounů a vrtulníků, které v minulých dnech režim **nasadil do bojů**. Pozorovatelé připomínají, že Kaddáfí může očekávat vojenskou pomoc i od představitelů režimů hned v několika afrických státech, počínaje sousedním Čadem, kde právě libyjským vůdcem vyslaní vojáci instalovali současný režim. (lidovky.cz)

žoldák – najemnik
placený – płatny
zaměstnání (n.) – praca (f.)
nabízet – oferować
inzerát (m.) – ogłoszenie (n.)
žoldnéř – najemnik
protivládní – antyrządowy
spousta – mnóstwo
rozhlasová stanice – rozgłośnia radiowa
samopal – pistolet automatyczny

kulomet – karabin maszynowy
bezhlavě střílet – strzelać na oślepe
shluk (m.) – zbiegowisko (n.), zgromadzenie (n.)
s chladnou hlavou – z zimną krwią
odpůrce – przeciwnik
důvod – powód
hájit – bronić
velet (komu?) – dowodzić (kim?)
nasadit do bojů – wysłać do walki/walk

52. Protesty v Libyi.

18:18 **Povstalci** údajně **ovládají** a chrání i klíčové ropné terminály Baríka na východě země.

18:14 Francouzský ministr obrany Alain Juppe řekl, že **doufá**, že Kaddáfí "prožívá **poslední** okamžiky v postavení vůdce". Britský ministr zahraničí William Hague vyzval svět, aby zvýšil **tlak** na libyjského vůdce. Generální **tajemník** NATO Anders Fogh Rasmussen ale **vyloučil** vojenský **zásah**. Přes krvavé nepokoje prý situace v Libyi zatím neohrožuje ani alianci, ani její **spojence**.

15:37 Podle Kaddáfího jsou lidé, kteří proti sobě bojují, pod vlivem **drog**.

15:23 Očekává se, že Kaddáfí podruhé od úterka promluví k Libyjcům. Znalci se shodují, že **okruh** jeho věrných se **zužuje**.

14:26 Tripolské letiště se údajně **podobá blázinci**. "Je to tam jako v **zoo**. Pokouší se odtamtud dostat asi 10 tisíc lidí. Je to šílené, naprosto se to vymklo kontrole," řekl Brit Ewan Black po **návratu** do Londýna.

12:56 Kaddáfí se chystá opět promluvit, tentokrát k občanům města Zavíja. Tam dnes Kaddáfího jednotky ostřelovaly **mešitu**.

12:34 **Těžba** ropy v Libyi údajně klesla už o 75 procent, země by tak těžila jen kolem 400.000 barelů denně. Saúdská Arábie slibuje, že **výpadek** nahradí.

11:32 Muammar Kaddáfí **spáchá sebevraždu** stejně, jako to udělal Adolf Hitler. Řekl to bývalý libyjský ministr spravedlnosti Mustafá Muhammad Abbúd Džalíl. Je si tím zcela jistý. Džalíl tvrdí, že "Kaddáfího **dny jsou sečteny**".

21:23 Mustafá Alí z egyptské provincie Mínya vypověděl, že pět jeho příbuzných, kteří stejně jako on pracovali v Bengházi, **zavlekli** před několika dny libyjsí vojáci do **kasáren** a tam je **mučili**. **Osvobodit** se je podařilo až po útoku **povstalců** na **kasárna**, odkud byli převezeni do nemocnice.

21:22 Proud egyptských **námezdních dělníků**, které vyhání z Libye strach z násilí a rabování, neustává. Někteří z nich dnes po přechodu hranic do Egypta **vyprávěli** agentuře DPA o **zvěrstvech**, jichž byli svědky v libyjském městě Bengházi.

18:59 Útok na letadlo společnosti PanAm, které v roce 1988 explodovalo nad skotským městečkem Lockerbie a vyžádalo si smrt 270 lidí, prý **nařídil** osobně libyjský vůdce Muammar Kaddáfí.

13:22 Itálie se obává vlny **uprchlíků** z Libye. Kvůli hrozící masové imigraci **jednají** v Římě ministři vnitra Itálie, Kypru, Francie, Řecka, Malty a Španělska. Podle šéfa italské diplomacie Franca Frattiniho by Itálii mohlo **zaplavit** až 300 tisíc **běženeců**.

09:48 Bahrajn **propouští** politické vězně včetně 23 **trestanců** obviněných z pokusu o svržení krále. Bahrajnský monarcha Hámid ibn Ísa al-Chalífa se snaží o **dohodu** s opozicí.

09:16 Bývalý prezident Václav Havel přirovnal arabskou **vzpouru** k **pádu komunismu**. Podle Havla byl Kaddáfí brán jako kuriozní **šašek**, je to ale to prý **zločinec**.

08:59 Libyjský vůdce Muammar Kaddáfí dal svým bezpečnostním složkám **příkaz** sabotovat libyjská ropná zařízení. Podle amerického časopisu Time mají jako první explodovat **ropovody** na středomořském pobřeží.

07:45 Akcie amerických korporací zažily v úterý nejhorší den od loňského srpna. Investoři **se zbavovali** akcií kvůli nepokojům v Libyi. Po dlouhé etapě akciového růstu tak možná začal dlouho očekávaný **sestup**.

00:10 Rada bezpečnosti OSN **odsoudila** použití síly v Libyi. (lidovky.cz)

povstalec – powstaniec

ovládat – kontrolować

doufat – mieć nadzieję

poslední – ostatni

tlak (m.) – nacisk, presja (f.)

tajemník – sekretarz

vyloučit – wykluczyć

zásah (m.) – interwencja (f.)

spojenec – sojusznik

droga (f.) – narkotyk (m.)

okruh (m.) – grono (n.)

zužovat se – zawężać się, zmniejszać się

podobat se (čemu?) – być podobnym (do czego?)

blázinec (m.) – wariatkowo (n.)

zoo (f.) – zoo (n.)

návrat – powrót

mešita (f.) – meczet (m.)

těžba (f.) – wydobywanie (n.)

výpadek (m.) – przerwa w dostawie

spáchat sebevraždu – popełnić samobójstwo

jeho dny jsou sečteny – jego dni są policzone

zavléct – zaciągnąć, zaprowadzić (siłą)

kasárna – koszary

mučit – tortuować

osvobodit – uwolnić

proud – tu: potok, strumień, kolumna

námezdní – najemny

dělník – robotnik

vyprávět – opowiadac

zvěrstvo – barbarzyństwo

nařídít – zarządzić

uprchlík – uciekinier

jednat – obradowac

zaplavit – zalać

běženec – uciekinier

propouštět – zwalniać, wypuszczac

trestanec – skazanec

dohoda (f.) – porozumienie (n.)

vzpouza (f.) – bunt (m.)

pád komunismu – upadek komunizmu

šašek – pajac

zločinec – zbrodniarz

příkaz (m.) – polecenie (n.), rozkaz

ropovod – ropociąg

zbavovat se – pozbywać się

sestup – spadek

odsoudit – potępić

53. Kaddáfí: Revoluci vede zfetovaná mládež, řídí je bin Ládín

TRIPOLIS - Libyjský vůdce Muammar Kaddáfí **obvinil** šéfa teroristické sítě Al Kajda Usámu bin Ládína z toho, že vyvolává protivládni protesty v Libyi. Libyjské televizi **po telefonu** dále řekl, že lidé, kteří proti sobě bojují, jsou pod vlivem halucinogenních drog. Jejich rodinám **nařídil**, aby své syny našly a odvedly je domů. "Ústava mluví jasně: vezměte jim zbraně," prohlásil Kaddáfí o mladých lidech, kterým podle něho Al Kajda dává "halucinogenní **pilulky** do jejich kafe s mlékem, jako Nescafé".

"Bin Ládín ... to je skutečný **nepřítel**, který manipuluje lidmi. Nenechte se ovlivnit bin Ládínem," vyzval Kaddáfí, podle něhož by se k protestům proti jeho vládě nikdo **duševně zdravý** nepřidal. Libyjský vůdce dále řekl, že on sám má pouze "morální **autoritu**". "Nemám žádnou moc, jsou to sami lidé, kteří mají **výsadu rozhodovat** o zásadních otázkách," prohlásil Kaddáfí, který se také podivil nad tím, proč by měl z funkce odejít on, když například britská **královna** Alžběta II. vládne déle. Kaddáfí také **vyjádřil soustrast pozůstalým** zemřelých, jež nazval "dětmi Libye".

Svůj **proslov** adresoval podle nápisu na **obrazovce** především lidem asi 50 kilometrů západně od Tripolisu **vzdáleného** města Závíja, ve kterém se dnes rozhořely boje mezi stoupenci a odpůrci libyjského vůdce. Zahynulo při nich podle libyjských novin nejméně deset lidí a řada dalších byla zraněna. To, co se ve městě odehrává, je podle Kaddáfího "komedie". "Když se chcete navzájem zabíjet, tak se zabíjejte," **vzkázal** obyvatelům. (lidovky.cz)

zfetovaný – naćpany

obvinít (z čeho?) – oskarzyć (o co?)

po telefonu – przez telefon

nařídít – polecić

pilulka – pigułka

nepřítel – wróg

duševně zdravý – zdrowy psychicznie

autorita (f.) – autorytet (m.)

výsada (f.) – przywilej (m.)

rozhodovat – decydować

otázka – kwestia

královna – królowa

vyjádřit soustrast – złożyć kondolencje

pozůstalý – członek rodziny zmarłego

proslov (m.) – przemówienie (n.)

obrazovka (f.) – ekran (m.)

vzdálený – oddalony

vzkázat – przekazać

54. Černý kontinent možná čeká příchod nového krále

Pětačtyřicetiletý gambijský prezident Yahya Jammeh (45) proslul za hranicemi své malé západoafrické země spíše nejružnějšími **bizarnostmi**. Dokáže prý léčit AIDS **na dálku** a **cukrovku** přiložením ruky na chorého. Nyní dostal **zálsk** na královskou korunu. Proč, to není úplně jasné. Stylem absolutního monarchy vládne už své **zemičce** dlouhá léta. Královský titul je ale zřejmě něco jiného. Možná chce navázat na časy, kdy byla Gambie ještě britskou kolonií a tudíž i monarchií. Možná také **závidí** jiným africkým králům.

Třeba svazijskému monarchovi Mswatimu III. který se už od roku 2005 oženil **tucetkrát** a každý rok pro něj tancují nahé pany v jeho rovněž nevelké říši. Yahya Jammeh má manželky jen dvě. Vůdce gambijské opozice Ousainu Darbo má ale prostší a nejspíše reálnější **vysvětlení**. Prezident si chce novým titulem **zajistit** trvalou moc, neboť tuší, že příští volby už ve svém úřadu nepřežije. **Dohromady** v něm sedí už 16 let a své **mandáty** si **opakovaně** a pomocí různých nečistých metod prodlužoval. Jako mnoho vládců Afriky i on se dostal k moci pučem. Pravdou ovšem také je, že gambijský prezident tituly **miluje**. Rád se nechává oslovovat Jeho excelence, prezident šajch profesor doktor Yahya Jammeh. Problém je, že kromě prezidenta ničím jiným není a svůj **čestný doktorát** si koupil od jedné školy v Petrohradě, která je proslulá **kupčením** s akademickými tituly.

Jako **vedlejšák** prezident Jammeh léčí pomocí **kouzel** AIDS, **diabetes** a astma. Hůře dopadají domácí novináři, kteří se ještě pokusí kritizovat prezidentovu vládu. Gambijský státní svátek se slaví na prezidentovy **narozeniny**. Skutečné monarchisty čerstvý **nápad** gambijského prezidenta vůbec nenadchl. Královský titul je jedna z mála hodností, s nimiž se ještě na světě jen tak **nekšeftuje**, třebaže právě afričtí vládcí si s tím nikdy nedělali těžkou hlavu. A středoafriický tyran a **milovník** lidského **masíčka** Jean-Bedel Bokassa se roku 1977 sám sebe korunoval rovnou na **císaře**. Libyjský vůdce, plukovník Muammar Kaddáfí, přišel loni s nápadem, že se stane králem králů. A tím také šéfem Afriky. (tyden.cz)

bizarnost (f.) – dziwactwo (n.)

na dálku – na odległość

cukrovka – cukrzyca

zálsk (m.) – chrapka (f.)

zemička (f.) – państewko (n.)

závidět – zazdrościć

tucetkrát – tuzin razy, dwanaście razy

vysvětlení – wyjaśnienie

zajistit si – zapewnić sobie

dohromady – łącznie, razem

mandát (m.) – kadencja (f.)

opakovaně – wielokrotnie

milovat – kochać

čestný doktorát – doktorat honoris causa

kupčení (n.) – handel (m.)

vedlejšák – dodatkowy etat

kouzlo (n.) – czar (m.)

diabetes (m.) – cukrzyca (f.)

narozeniny – urodziny

nápad – pomysł

kšeftovat – handlować

milovník – miłośnik

masíčko – mięsko

císař – cesarz

55. Portugalsko volilo hlavu státu. Účast voličů byla nečekaně nízká

LISABON - Konečné výsledky nedělních prezidentských voleb v Portugalsku potvrdily, že je vyhrál dosavadní šéf státu Aníbal Cavaco Silva. Tento liberál získal podle agentury AFP hned v **prvním kole** nadpoloviční většinu a jasně porazil hlavního rivala socialistu Manuela Alegreho. Jednasedmdesátiletý Silva získal 52,9 procenta odevzdaných hlasů, zatímco čtyřiasedmdesátiletý Alegre, který měl oficiální podporu socialistů premiéra Josého Socratese, skončil na druhém místě s jen 19,7 procenta hlasů.

Komentáře **zdůrazňují** nízkou **volební účast** 46,7 procenta z 9,6 milionu **oprávněných** voličů, což je nejméně u prezidentských voleb od příchodu demokracie do země v roce 1974. Vysoká neúčast se vysvětluje hospodářskou krizí, která se v Portugalsku **promítá** vysokou nezaměstnaností a úspornými opatřeními. Socrates ujistil, že **hodlá** s prezidentem dále co nejlépe spolupracovat. "Je oprávněné říci, že Portugalci se rozhodli nic neměnit, že si vybrali politickou kontinuitu a stabilitu," komentoval výsledek prezidentských voleb premiér.

Prezident v Portugalsku sice má **omezené** pravomoci, ale je velmi respektovanou osobností a morální autoritou. Od roku 1974, kdy v Portugalsku skončila diktatura, byli všichni prezidenti, kteří se **ucházeli** o druhý mandát, zvoleni znovu. (lidovky.cz)

volební účast – frekwencja wyborcza

Lisabon (m.) – Lizbona (f.)

první kolo – pierwszy tura

porazit – pokonać

zdůrazňovat – podkreślać

oprávněný – uprawniony

promítat se – odzwierciedlać się

hodlat – zamierzać

omezený – ograniczony

ucházet se – ubiegać się

56. Belgie už 224 dní nemá vládu. Lidé uspořádali 'pochod hanby'

BRUSEL - Kolem 25.000 lidí demonstrovalo v centru belgické metropole **Bruselu** na protest proti pokračující politické krizi v zemi, která po **loňských** parlamentních volbách stále nemá regulérní vládu. **Pochodem** ulicemi města chtěli účastníci akce dát najevo podporu **jednotě** země, které opětovně hrozí rozpad, a **zavrhnout odstředivé tendence** regionálních nacionalistů. "Posíláme jasný **vzkaz** politickým představitelům, že chceme, aby vytvořili vládu," řekl jeden z organizátorů akce nazvané "**Pochod hanby**". Od voleb z 13. června 2010 se nemohou strany v parlamentu dohodnout na **životaschopné** vládní koalici. Belgie, která se tak může "**pyšnit**" vůbec nejdelší vládní krizí v Evropě od konce války, je bez vlády 224 dní. Belgie útočí na světový rekord **bezvládí**. Nedávno **pokořila** nizozemský **rekord** z roku 1977, kdy bez vlády byla tato země 208 dní. Belgie nyní může pomalu zaútočit na světový rekord, který drží Irák, a sice 289 dní. Krize oživila a **vyhrotila** i úvahy o rozpadu tohoto federativního státu, který tvoří Vlámsko, frankofonní Valonsko a dvojjazýčný Brusel. Přívrženci rozpadu mnohdy **poukazují** i na úspěšné rozdělení bývalého Československa. (lidovky.cz)

uspořádat – zorganizować

pochod – marsz

hanba (f.) – 1. hańba 2. wstyd (m.)

Brusel (m.) – Bruksela (f.)

loňský – ubiegłoroczny

jednota – jedność

zavrhnout – odrzucić

odstředivé tendence – tendencje odśrodkowe

vzkaz (m.) – 1. przekaz 2. wiadomość (f.)

životaschopný – zdolny do życia tu: funkcjonująca

bezvládí (n.) – anarchia (f.)

pokořit rekord – pobić rekord

vyhrotit – zaostrzyć się

poukazovat – wskazywać, zwracać uwagę

57. Irský premiér rozpustil parlament. Lidé půjdou k předčasným volbám

DUBLIN - Irský premiér Brian Cowen rozpustil parlament. Po setkání s prezidentkou Mary McAleeseovou vyhlásil termín **předčasných voleb**. Budou se konat 25. února. Premiér uvedl, že očekává první setkání parlamentu v novém **složení** už 9. března. Irsko se potýká s hospodářskou krizí. Jeho **rozpočtový deficit** loni dosáhl rekordních 32 procent **HDP**, započte-li se i **částka** 31 miliard eur (asi 750 miliard Kč), které Irsko **vynaložilo** na záchranu svých tří hlavních bank. Eurozóna přitom připouští jen tříprocentní **schodek**. Irská dluhová krize **donutila** Dublin **žádat** o pomoc v zahraničí. Od **Mezinárodního měnového fondu** (MMF) a Evropské unie Irsko získalo 67,5 miliardy eur. Irská opozice nicméně nesouhlasí s podmínkami **půjčky**, které vláda **dojednala**. Šéf strany Fine Gael Enda Kenny už dal najevo, že v případě volebního vítězství se pokusí podmínky pomoci od EU upravit, především snížit **sazbu úroků** z **půjčky**. (lidovky.cz)

předčasné volby – przedterminowe wybory

složení (n.) – skład (m.)

rozpočtový deficit – deficyt budżetowy

HDP – PKB

částka – kwota

vynaložit – wydać

schodek – deficyt

donutit – zmusić

žádat – prosić

Mezinárodní měnový fond – Międzynarodowy Fundusz Walutowy

půjčka – pożyczka

dojednat – wynegocjować

sazba – stopa

úroky – odsetki

59. Bhútán má nového „dračího krále“

THIMPHU V himálajském státě Bhútán byl včera korunován nový král. Džigme Khesar Namgjel Vangčuk se tak stal již pátým „dračím králem“, jak je funkce tradičně nazývána. Ve svých 28 letech je **současně** nejmladším vládcem státu na světě. Džigme Khesar **převzal** tuto funkci po svém otci, Džigme Singje Vangčukovi. Ten se již koncem roku 2006 poměrně překvapivě **vzdal** ve svých 51 letech **trůnu**. **Stihl** ještě **uskutečnit** demokratizační reformy institucí v zemi. Zatímco **dříve** se král dělil o moc s vládou, Národním shromážděním a hlavou buddhistických kněží, v červnu 1998 své pravomoci omezil ediktem. Král tak již nestojí v čele vlády, ale zabývá se **pouze** záležitostmi suverenity státu a národní bezpečností. Džigme Khesar vykonává reformovanou funkci vládce již od roku 2006, kdy se jí otec vzdal, ale korunován byl až včera. Právě toto datum totiž **doporučili** astrologové jako nejlepší – z hlediska bhútánského kalendáře je to osmý den devátého měsíce roku **krysy**, což je šťastné datum pro vládce i jeho zemi. Bhútán je **poslední** monarchií v jihozápadní Asii poté, co v Nepálu byla na jaře monarchie zrušena. Leží na jižních **svazích** Himálaje, je velký asi jako Švýcarsko a má na 700 tisíc obyvatel. Loni v březnu se zde konaly poprvé parlamentní volby. (lidovky.cz)

dračí – smoczy

současně – obecnie

převzít – przejąć

vzdát se trůnu – zrezygnować z tronu

stihnout – zdążyć

uskutečnit – zrealizować

dříve – wcześnie

pouze – jedynie

doporučit – polecić

krysa (f.) – szczur (m.)

poslední – ostatni

svah (m.) – zbocze (n.)

60. Turkmenbaši přijde o sochy i náměstí. Přikázal to současný prezident

AŠCHABAD/PRAHA - Říká se jí „gril“. Podobně jako se ve střední Asii oblíbený **šašlík otáčí** nad plamenem ohně, směřuje totiž i tato zlatá **socha čnicí** na vrcholku monumentu s názvem Archa neutrality neustále za sluncem. Koho dílo stojí v centru metropole Ašchabad **zpodobňuje**? Nikoho jiného než **zesnulého výstředního** diktátora Saparmurata Nijazova, který vládl Turkmenistánu dlouhé roky železnou rukou. Ten přitom monument **něžně** nazýval „**slunečnicí**“. Nijazov, který se nechal titulovat Turkmenbaši (Otec všech Turkmenů), však **brzy** o většinu svých **soch**, pomníků, památníků, ulic i náměstí přijde. Týkat se to bude i **Archy** neutrality, jejíž demontáž na příkaz současného prezidenta Gurbanguli Berdymuhamedova začne už letos v březnu. Další **osud** dvanáctimetrové pozlacené sochy (**podstavec** měří více než šedesát metrů) prvního turkmenského prezidenta je zatím tajemstvím. **Podstavec** by však přece jen mohl najít nové místo. Turecká firma by ho nejspíše v roce 2011 měla **vztyčit** v jižní části turkmenské metropole.

Kult osobnosti Nijazova se rozvíjel v zemi bohaté na **zemní plyn** po celých 21 let, kdy byl tento **svérázný** politik v různých funkcích u moci. Kdyby nečekaně v prosinci roku 2006 nezemřel, otáčela by se **bezpochyby** za sluncem jeho **socha** dodnes. A nešlo vždy jen o **sochy**. Nijazov proslul svými šílenými plány, které chtěl za každou cenu realizovat. **Toužil** například, aby slunečný Turkmenistán měl největší rezervaci pro **tučňáky**, které **zbožňoval**. Přikazoval mladým lidem, aby si nechali **vytrhat** v této oblasti módní zlaté zuby a místo nich si nechali udělat bílé, populární na Západě. **Zrušil** tradiční turkmenské názvy měsíců v roce a **zavedl** názvy nové, jež se inspirovaly jmény jeho příbuzných, především matky. Zakázal cirkus, balet a operu, neboť tyto druhy **umění** nesnášel. Ve své rodné vesnici nechal postavit rodinné mauzoleum a **mešitu**, kam **se vejde** 10 tisíc lidí. Jméno Turkmenbaši v názvech měst, sportovních klubů, turnajů, **obcí**, ulic i náměstí je dodnes realitou, připomínající nedávnou politickou etapu. (lidovky.cz)

socha – rzeźba

příkazat – nakazać, polecic

šašlík – szaszłyk

otáčet se – obracać się

čnicí – wznosić się, wystawać

archa – arka

zpodobňovat – przedstawiać, wyobrazać

zesnulý – zmarły

výstřední – ekscentryczny

něžně – czule

slunečnice (f.) – słonecznik (m.)

brzy – wkrótce

osud – los

podstavec – cokół

vztyčit – wznieść

zemní plyn – gaz ziemny

svérázný – osobliwy, specyficzny

bezpochyby – niewątpliwie

toužit – pragnąć

tučňák – pingwin

zbožňovat – ubóstwiać

vytrhat – wyrwać

zrušit – zlikwidować

zavést – wprowadzić

umění (n.) – sztuka (f.)

mešita (f.) – meczet (m.)

vejít se – zmieścić się

obec – gmina

61. Kanada znovu zavedla víza pro Čechy

Češi budou od úterý pro cestu do Kanady potřebovat **víza**. Kanadská vláda o tom po desáté večer SELČ informovala prostřednictvím webových stránek. Kanada se tak rozhodla kvůli zvyšujícímu se počtu žadatelů o azyl z Česka. Premiér Jan Fischer na zítřek svolal **mimořádné zasedání vlády**. Kanada **obnovila vízovou povinnost** pro ČR po dvou letech, a to s **platností** od půlnoci 14. července (06:01 SELČ). První dva dny však umožní **cestovatelům** z Česka požádat o vstup do země po přiletu. "**Vízum** bude požadováno od 23:59 15. července," sdělil kanadský ministr Jason Kenney prostřednictvím webových stránek úřadu. Stejně opatření platí od zítřka i pro Mexiko, uvedl Kenney.

„Kromě toho, že samotný počet žádostí o azyl českých občanů s sebou přináší výrazné prodloužení **lhůt** pro **projednávání** všech žádostí a přináší **prudký** nárůst **nákladů** našemu uprchlickému systému, podkopává zároveň naši schopnost poskytovat včasnou ochranu těm, kteří utíkají před skutečným **pronásledováním**," vysvětlil Kenney opatření. Rozhodnutí Kanady **obnovit víza** pro české občany se začalo rodit už před dvěma měsíci, kdy Ottawa vyslala do Česka speciální misi. Ta měla **posoudit** míru diskriminace zdejší romské komunity.

"Nám, jako **cestovním kancelářím**, zavedení víz až tolik nevadí, protože je rádi vyřídíme za naše klienty. V roce 2007 před zrušením víz bylo 91 procent víz pozitivně vyřízeno ještě v **den podání žádosti**," řekl iDNES.cz mluvčí Asociace cestovních kancelářích Tomio Okamura.

"**Lhůta** čtyřicet osm hodin nám připadá jako absolutně šibeniční termín," **podotkl** ale. Podle něj mají v současné chvíli **letenky** a **zájezdy** koupené tisíce lidí. "Lidé zřejmě budou muset do Vídně poslat kurýra, aby to stihli. My jsme po kanadské ambasádě žádali **přechodnou dobu** 30 dní, uvedl Okamura. (idnes.cz)

znovu zavést – ponownie wprowadzić, przywrócić
vízum (n.) – wiza (f.)
mimořádné zasedání – nadzwyczajne posiedzenie
obnovit – przywrócić
vízová povinnost – obowiązek wizowy
platnost – ważność
cestovatel – podróżnik, podróżny
lhůta (f.) – termin (m.)
projednávání – rozpatrywanie
prudký – gwałtowny

náklady – koszty
pronásledování – prześladowanie
posoudit – ocenić
cestovní kancelář – biuro podróży
den podání žádosti – dzień złożenia wniosku
podotknout – nadmienić
letenka – bilet lotniczy
zájezd (m.) – wycieczka (f.)
přechodná doba – okres przejściowy

62. Albánie a Chorvatsko odevzdaly dokumenty, NATO má nyní 28 členů

Řady Severoatlantické aliance se rozrostly o Chorvatsko a Albánii. NATO tak nyní **čítá** 28 členů. Představitelé obou zemí ve Washingtonu dokončili ratifikační proces **předáním** příslušných dokumentů. O jejich vstupu rozhodli představitelé Aliance loni na dubnovém **summitu** NATO v rumunské **Bukurešti**. Schvalovací proces zkomplikoval spor mezi Slovinskem a Chorvatskem o námořní hranici a **snahy** některých slovinských politiků vyvolat k ratifikaci referendum, kvůli němuž by se vše zdrželo. Nakonec se však pro vyvolání **lidového hlasování** nepodařilo **sehnat** dostatečný počet podpisů a Slovinsko jako poslední z členských zemí bloku přistoupení Chorvatska **schválilo**. Na loňském **summitu** v **Bukurešti** se v souvislosti s rozšířením hovořilo i o dalších několika zemích. Původně se očekávalo, že by do aliančních řad loni v dubnu na summitu mohla být kromě Slovinska s Chorvatskem přizvána i třetí balkánská země - Makedonie. Té se však nepodařilo **vyřešit** spor s Řeckem o její **jméno**. (idnes.cz)

odevzdat – złożyć, oddać
čítat – liczyć (sobie)
předání – przekazanie
Bukurešť (f.) – Bukareszt (m.)
snaha (f.) – staranie (n.)
lidové hlasování – referendum

sehnat – zdobyć
schválit – uchwalić
summit – szczyt
vyřešit – rozwiązać
jméno (n.) – nazwa (f.)

63. Gruzie a Rusko otevřely po třech letech hranici

Gruzie a Rusko v pondělí znovu otevřely svou **pozemní** hranici, která byla uzavřena v červenci 2006. Uvedla to agentura AFP. Tento krok podle ní svědčí o **mírném** oteplení vztahů mezi oběma zeměmi od pětidenní války v srpnu 2008. **Přechod** Verchnij Lars vysoko v kavkazských horách se otevřel ve 4:00 SEČ. Je v podstatně jediným **pozemním přechodem** mezi Ruskem a Gruzii. Další jsou na **území** dvou **odštěpeneckých** provincií Gruzie - Jižní Osetie a Abcházie, jež jsou spojenci Moskvy. (novinky.cz)

pozemní – lądowy
mírný – umiarkowany
přechod (m.) – przejście (n.)

území – terytorium
odštěpenecký – separatystyczny

64. Rusové postupují Gruzii, údajně obsadili města Gori a Poti

Konflikt mezi Ruskem a Gruzii se rozšířil mimo separatistické regiony Abcházie a Jižní Osetie. Podle vlády v Tbilisi už ruské jednotky **obsadily** město Gori vzdálené 60 kilometrů od metropole i černomořský přístav Poti. Moskva to **popřela**, nabízené příměří ale **stále** odmítá.

Konflikt mezi Ruskem a Gruzii pokračuje, ačkoli obě strany slovně podporují **mírové návrhy mezinárodního společenství**. Prezident Saakašvili se chce vrátit k rozložení sil před začátkem bojů. Spornou **oblast** by prý měly **spravovat** společné mírové síly. "Měly by vzniknout **smíšené** mírové jednotky pod **dohledem** OBSE a nemělo by docházet k dalšímu násilí," souhlasil jeho protějšek Dimitrij Medveděv. Válka **přesto** pokračuje. Vláda v Tbilisi obviňuje Rusko, že chce **obsadit** celou Gruzii a **sesadit** její vládu. "Probíhá zde invaze, okupace a anihilace nezávislé a demokratické republiky," uvedl gruzínský prezident Michail Saakašvili.

Čtvrtek 7. srpna

- Rusko obvinilo Gruzii z **příprav** války v Jižní Osetii. Gruzínský prezident Saakašvili to odmítl, **přestřelky** prý **vyprovokovala** jihoosetská strana.

Pátek 8. srpna

- Gruzínské jednotky vstoupily do Cchinvali. Podle Gruzie nejméně dvě ruská letadla narušila **vzdušný prostor** a **shodila** bomby jižně od Jižní Osetie.

- Saakašvili **nařídil všeobecnou mobilizaci**.

- Ruský premiér Putin **pohrozil** Gruzii **odvetou** a Moskva vyslala do Jižní Osetie regulérní armádu.

- O situaci jednal americký prezident George Bush s Vladimírem Putinem.

Sobota 9. srpna

- Rusko podle gruzínských zdrojů opět bombardovalo cíle v Gruzii - přístav Poti, vojenskou základnu u Tbilisi i **obytné domy** v Gori.

- Gruzínský parlament vyhlásil "válečný stav"; příslušný dekret platí počínaje sobotou 15 dnů.

- Rusové oznámili, že **vytlačili** gruzínské síly z Cchinvali.

- **Znepřátelené** tábory se obviňují z etnických čistek.

- Do bojů vstoupila další separatistická **oblast** - Abcházie. Místní rebelové **zahájili** operace proti Gruzíncům v **soutěsce** Kodori.

Neděle 10. srpna

- Gruzínské vláda ohlásila "strategický **ústup**" z jihoosetské metropole Cchinvali.

- Ruské vojenské lodě **připluly** ke gruzínskému **pobřeží** s příkazem blokovat **dodávky** zbraní do Gruzie přes Černé moře. Později se údajně stáhli. Večer ale přichází informace o **potopení** gruzínských lodí.

- Rusko bombarduje širší oblast Tbilisi. Při útoku na vojenské letiště zasáhlo i civilní mezinárodní letiště.

- Moskva podle gruzínských zdrojů začala útok na Kodorskou **soutěsku**. Abcházie vyhlásila mobilizaci **záloh**, parlament schválil **výnos** prezidenta o vyhlášení válečného stavu.

- Gruzie oznámila ruskému velvyslanectví v Tbilisi, že **zastavuje** své vojenské akce a je připravena jednat o příměří. Ruští diplomaté ale tvrdí, že boje pokračují.

• Pondělí 11. srpna

- Tbilisi tvrdí, že přes noc a ráno nad Gruzii operovalo až padesát ruských bombardérů, které útočily na cíle po celé zemi. Bomby prý padaly i na radarové zařízení nedaleko hlavního města.

- Podle jihoosetské proruské vlády Gruzínci obnovili **ostřelování** Cchinvali.

- Saakašvili opět nabídl Moskvě další příměří, ta odmítla.

- Rusové údajně obsazují město Gori. (idnes.cz)

obsadit – zająć

popřít – zaprzeczyc

stále – ciągle

mírový návrh – propozycja pokojowa

mezinárodní společenství – społeczność

międzynarodowa

oblast (f.) – obszar (m.)

spravovat – zarządzać

smíšený – mieszany

dohled – nadzór

přesto – mimo to

sesadit – obalić

přípravy (f.pl.) – przygotowania (n.pl.)

přestřelka – strzelanina

vyprovokovat – sprowokować

vzdušný prostor – przestrzeń powietrzna

shodit – zrzuć

nařídít – zarządzić

všeobecná mobilizace – mobilizacja powszechna

pohrozit – zagrozić

odveta (f.) – odwet (m.)

obytný dům – dom mieszkalny

vytlačit – wyprzeć

znepřátelený – wrogi

zahájit – rozpocząć

soutěska (f.) – wąwóz (m.)

ústup – odwrót

pobřeží – wybrzeże

dodávka – dostawa

potopení – zatopienie

záloha – rezerwa

výnos (m.) – rozporządzenie (n.)

zastavit – zatrzymać, tu: wstrzymać

ostřelování (n.) – ostrzał (m.)

65. Válka na Srí Lance spěje ke konci, padla poslední bašta tamilských povstalců

Světtem zapomenutá krvavá válka na Srí Lance se významně přiblížila ke svému konci. Alespoň na **bitevním poli**. Vládní armáda po pětadvaceti letech **zuřivého** konfliktu **zahnala** tamilské **rebely** do **kouta** a vypadá to, že bude **co nevidět triumfovat**. Za poslední měsíc **dostali** Tygři osvobození tamilského Ílamu, jak si říkají separatisté snažící se vytvořit na severovýchodě ostrova vlastní stát, **pořádně napráskáno**. Ztratili drtivou většinu území, které spravovali, kde **vybírali daně**, měli vlastní policii i **soudní systém**.

V neděli padla jejich poslední **bašta**, město Mulleittivu, a včera vládní vojáci pokračovali v rychlém **postupu** s cílem **zahnat** poslední oddíly povstalců do moře. "Konflikt je z pětadevadesáti procent u konce," citovala agentura AP **velitele** armádní operace generála Saratha Fonseku. Tygři, vedení obávaným Vélupillajem Prabhakaranem, jsou nyní **zdecimovaní**, podle expertů však mají ve zbrani stále nejméně 2 000 **bojeschopných** mužů. Na jejich zmenšujícím se území, jež nyní představuje **plochu** asi 350 **čtverečních kilometrů** (v roce 2006 ovládali 15 000 čtverečních kilometrů), je navíc přítomno přes 230 000 převážně tamilských civilistů, z nichž mnohé **vyhnaly** z domovů boje. Není moc pravděpodobné, že by se tamilští **rebelové vzdali**. To spíše použijí své ampulky s **kyanidem**, které každý bojovník nosí na krku, aby je použil v případě hrozícího **zajetí**.

I když lze **předpokládat**, že vládní armáda nakonec **dovede** boj **k vítězství**, nebude to **znamenat** konec násilí. Do budoucna se dá očekávat, že tamilští separatisté - podaří-li se jejich vůdcům přežít - **se soustředí** na vedení **gerilové války**, budou podnikat bleskové výpady z tajných základen v džungli či vystupňují teroristické útoky ve srílanských městech. Vláda prezidenta Mahindy Radžapakseho slíbila, že Tygry zničí. Tamilové, i když zdaleka všichni nepodporují **ozbrojený boj**, **si** dlouhé roky **stěžovali** na diskriminaci ze strany Sinhálců, kteří mají v zemi vedoucí postavení. Dlužno poznamenat, že často oprávněně. Konflikt otevřeně vypukl v roce 1983 poté, co mladí Sinhálci provedli několik brutálních pogromů na Tamily. Dodnes si vyžádal na 75 000 obětí. Obě komunity zůstávají hluboce rozděleny, a to zdaleka nejen odlišnými jazyky. Euforie, jež se v souvislosti s vojenskými úspěchy armády šíří ostrovem, reálný problém **nijak** neřeší. Situace si žádá velkorysý politický přístup, jenž by zabránil, aby se Tamilové v zemi cítili **druhořadými občany**. Nedojde-li k tomu, všechny oběti nejspíš byly **zbytečné**. Větší angažovanost místní **mocnosti** Indie, ale i Západu by jistě nebyla na škodu věci. Problém je, že **chudá** Srí Lanka nikoho ze světových stratégů moc nezajímá. (idnes.cz)

spět ke konci – zmierzać do końca

bašta (f.) – bastion (m.)

bitevní pole – pole bitwy

zuřivý – tu: zacięty, krwawy

zahnat do kouta – przyprzeć do muru

rebel – buntownik, rebeliant

co nevidět – lada chwila

dostat napráskáno – dostać lanie

vybírat daně – pobierać podatki

soudní systém – sądownictwo

postup – postęp

zahnat – zapędzic

velitel – dowódca

zdecimovaný – zdziętkowany

bojeschopný – zdolny do walki

plocha – powierzchnia

kilometr čtvereční – kilometr kwadratowy

vyhnat – wygnac, wypędzic

vzdát se – poddać się

kyanid – cyjanek

zajetí (n.) – niewola (f.)

předpokládat – przypuszczać

dovést k vítězství – doprowadzić do zwycięstwa

znamenat – oznaczać

podařit se – udać się

soustředit se (na co?) – skupić się (na czym?)

gerilová válka – wojna partyzanka

ozbrojený boj – walka zbrojna

stěžovat si – skarżyć się

nijak – w żaden sposób

druhořadý občan – obywatel drugiej kategorii

zbytečný – niepotrzebny

mocnost (f.) – mocarstwo (n.)

chudý – biedny

66. V USA zadrželi ruské špióny

Americké úřady zatkly deset lidí, které **podezírají** ze **špionáže** pro Rusko. Jedenáctý podezřelý je na útěku. Agentům hrozí za **špionáž** pět let vězení, devíti z nich navíc dvacet let za **praní špinavých peněz**. Většina zadržенých jsou Rusové. Jedenáctý **špion** byl podle úterního **vysílání** SkyNews zadržen na Kypru. Zadržení tvrdí, že jsou Američané, Kanaďané nebo Peruánci. V USA žili několik let, někteří v páru. Jejich údajným úkolem bylo shromažďování nejrůznějších informací od jaderného programu po dění v politických stranách. Míse osmi podezřelých byla dlouhodobá, ve Spojených státech měli denní **zaměstnání**. Někteří v zemi žili pod falešnou **identitou** od počátku 90. let. **Zátah** proti skupině následoval po několika letech **vyšetřování** FBI. (novinky.cz)

špión – szpieg

podezírat (z čeho?) – podejrzewać (o co?)

špionáž (f.) – szpiegostwo (n.)

praní špinavých peněz – pranie brudnych pieniędzy

vysílání (n.) – tu: program (m.)

zaměstnání (n.) – praca (f.)

falešná identita – fałszywa tożsamość

zátah (m.) – obława (f.)

vyšetřování – śledztwo

67. V Bombaji zabil 170 lidí. Teď atentátníkovi hrozí trest smrti

BOMBAJ - Indický soud **shledal vinným** jediného přeživšího z komanda **atentátníků**, kteří v listopadu 2008 způsobili v Bombaji smrt více než 170 lidem. Hrozí mu **trest smrti**. Podle agentury Reuters by měl být **trest vynesen** v úterý. Desetičlenná skupina zaútočila koordinovaně na několika místech v přístavním městě Bombaji 26. listopadu 2008, ale teprve po třech dnech se podařilo je zcela zneškodnit. Pákistánec Muhammad Amir Kasab byl jako jediný z **atentátníků dopaden** živý. Podle prokuratury na bombajském hlavním vlakovém **nádraží** společně se svým **komplicem** zabil 58 lidí a 104 další zranil.

Soud jej **usvědčil** mimo jiné z vraždy a vedení války proti Indii, za což může být **odsouzen** k trestu smrti. **Žaloba** obsahovala celkem 86 **bodů**. Soud zároveň **zprostil obžaloby** dva Indy, kteří byli obviněni z pomoci při přípravách útoků. I jim hrozil **trest smrti**. K útokům na dva luxusní hotely, židovské centrum a železniční **nádraží se přihlásila** organizace Dekánští mudžáhidové. **Vyšetřovatelé** však odhalili, že útočníci byli ve spojení s pákistánskou islámskou teroristickou organizací Laškare tajjaba. Předpokládá se, že Muhammad Amir Kasab je členem právě pákistánské organizace.

Indické úřady obvinily v souvislosti s útoky 38 osob, z nichž většina žije v Pákistánu. **Obžaloba vyslechla** během procesu přes 650 svědků. Teroristické útoky způsobily, že Indie s Pákistánem **přerušila mírová jednání** a jejich **obnovu** podmínila účinným **zámkem** Pákistánu proti radikálním ozbrojencům, tedy i Laškare tajjaba, na jeho území. Nicméně minulý týden se premiéři obou zemí sešli v Bhútánu a dohodli se na obnovení **rozhovorů** o normalizaci vztahů. (lidovky.cz)

atentátník – zamachowiec
trest (m.) – kara (f.)
shledat vinným – označ za winnego/winnym
vynést trest – orzec karę
dopadnout – złapać
nádraží (n.) – dworzec
komplic – wspólnik
usvědčit – udowodnić
odsouzen k... – skazany na...
žaloba (f.) – oskarzenie (n.)
bod – punkt

zprostit obžaloby – oczyścić z zarzutów
přihlásit se k útokům – przyznać się do ataków
vyšetřovatel – śledczy
obžaloba (f.) – oskarzenie (n.)
vyslechnout – przesłuchać
přerušit – przerwać
mírová jednání – negocjacje pokojowe
obnova (f.) – przywrócenie (n.)
zámk (m.) – interwencja (f.)
rozhovor (m.) – rozmowa (f.)

68. Armáda se zmocnila vlády nad Fidži

Vládu nad **souostrovím** Fidži převzala místní armáda. **Zabavila** zbraně z policejních skladů a obsadila důležité **dopravní tepny** i hlavní město Suva, včetně vládních **budov**. Její šéf odvolal premiéra a chce rozpustit parlament. V zemi jde o čtvrtý převrat za posledních 20 let. Sídlo premiéra je **neprodyšně**. Premiér Laisenia Qarase tvrdí, že není jasné, kdo nyní malé tichomořské **souostroví** kontroluje. Podle vlastních slov má ale informace o tom, že se jej vojáci chystají **zatknout** a **zavřít**. Bainimarama už dříve opakovaně **vyhrožoval** svržením vlády premiéra Laisenia Qarase, který letos v květnu vyhrál podruhé volby na pětileté období. Velitelé považují vládu za zkorumpovanou a vytýkají jí, že se nedostatečně tvrdě postavila proti těm, kdo **měli na svědomí** převrat v roce 2000. Současnou vládu chtějí **nahradit dočasným** civilním kabinetem, který zemi dovede k předčasným volbám. Velitel fidžijské armády tvrdí, že vojáci chtěli konfiskací policejních zbraní jen **zabránit** případnému ozbrojenému střetu. Těžce ozbrojené vojenské jednotky postavily **zátaras** kolem hlavního města Suva a **obklíčily** premiérovu rezidenci. Premiér oznámil, že je v "**domácím vězení**". Přesto podle agentur v metropoli panuje klid. Armádní **velení** hodlá ve městě posílit vojenské **hlídky**, neplánuje však žádná další **omezení**, například **zákaz vycházení**.

Stát Fidži leží v **Tichomoří**, ve východní Melanésii. **Sestává** z 322 ostrovů o celkové **rozloze** 18 274 kilometrů čtverečních. Asi třetina ostrovů je **obydlených**, žije na nich necelých 800 tisíc lidí. V čele státu stojí prezident, **zákonodárným sborem** je **jednokomorový** parlament. (idnes.cz)

souostroví (n.) – archipelag (m.)
zabavit – skonfiskować
sklad – magazyn
dopravní tepna – arteria komunikacyjna
budova (f.) – budynek (m.)
neprodyšně – szczelnie, hermetycznie
zatknout – aresztować
zavřít – zamknąć
vyhrožovat – grozić
mít na svědomí – mieć na sumieniu
nahradit – zastąpić
dočasný – tymczasowy
zabránit – zastąpić

zátaras (m.) – barykada (f.)
obklíčit – otoczyć
domácí vězení – areszt domowy
velení – dowództwo
hlídka (f.) – patrol (m.)
omezení – ograniczenie
zákaz vycházení – godzina policyjna
Tichomoří – basen Pacyfiku
sestávat – składać się
rozloha – powierzchnia
obydlený – zamieszkaný
zákonodárný sbor – organ ustawodawczy
jednokomorový – jednoizbowy

69. Za humanitární pomoc Etiopii se nakoupily zbraně

Nakrmte nás... Etiopie. Stále se opakující **hladomor**. Britská stanice BBC získala **důkazy**, že část pomoci poskytnuté Etiopii v letech 1984-1985 kvůli **hladomoru** byla použita na **nákup** zbraní. Byť se díky finanční pomoci světa podařilo **zachránit** miliony lidí, ukazuje se, že ne vše dostali **potřební**. V té době etiopská vláda **sváděla boje** s rebely v severních provinciích Eritrea a Tigray. Jelikož vláda kontrolovala malou část země, **nevládní organizace** vozily pomoc ze sousedního Súdánu. Některé ale do země přivážely hotovost, za kterou nakupovaly od etiopských farmářů v oblastech, kde byly **přebytky**, pšenici. "Dali mi oblečení, abych vypadal jako **muslimský obchodník**. Byl to trik kvůli nevládním organizacím," tvrdí jeden z tehdejších rebelů z Tigrájské lidové **osvobozené fronty** (TPLF) Gebremedhin Araya. Etiopští rebelové v 90. letech 20. století. Když se s humanitárními pracovníky dohodl, dodal jim **náklad** pšenice v **pytlích**. Pšenice byla ale pouze **navrchu**, pod ní už byly pouze **pytle** s pískem. Araya pak prý peníze **předával** vůdčím rebelů. Údajně včetně Melese Zenawiho, který se v roce 1991 stal etiopským premiérem. (tyden.cz)

nakoupit – kupić

hladomor – klęska głodu

důkaz – dowód

nákup – zakup

zachránit – uratować

potřebný – potrzebujący

svádět boje – toczyć walki

nevládní organizace – organizacja pozarządowa

farmář – farmer

přebytek (m.) – nadwyżka (f.)

muslimský – muzułmański

obchodník – handlarz

osvobozená fronta – front wyzwolenia

náklad – ładunek

pytel – worek

navrchu – na wierzchu, z wierzchu

předávat – przekazywać

70. Venezuelští poslanci se poprali v parlamentu, uklidňovali je vojáci

Šťouchance a **facky** ovládly prostory venezuelského Národního shromáždění při čtvrtéčním **jednání** zákonodárců. V parlamentu roste napětí od chvíle, kdy prezident Hugo Chávez získal zvláštní **plnou moc**, díky které může až do prezidentských voleb v roce 2012 **vládnout** prostřednictvím dekretů. Bylo to **obyčejné jednání** vlády, někdo poslouchal, jiný **zíval**, když se na **ochozy** pro veřejnost **nahrnuli** příznivci populistického prezidenta Huga Cháveze. Skupina prý hlasitě podporovala návrhy Chávezovy vládní strany, což **dopálilo** jednoho z opozičních poslanců. Alfonso Marquina se proto **rázným krokem** vydal k **řečnickému pultíku**, aby proti **přítomnosti neukázněných** občanů protestoval, informovala agentura Reuters. To se však **nelíbilo** členovi vládní strany Henrymu Venturovi, který se s Marquinou začal **hádat**. **Slovní přestřelka záhy** přerostla do fyzické inzultace, muži se **pošťuchovali** a **tahali** za košile, což nenechalo chladnými jejich kolegy. Za chvíli se na pódiu **strhla bitka**, ačkoli poslanci se spíše **fackovali** a **přetahovali**, takřka nikdo na svého kolegu nezaútočil pěstí, jak tomu bývá zvykem třeba při potyčkách v ukrajinském parlamentu **Záběry rvačky** ale Venezuelané, kteří **se dívali na přímý přenos** ze zasedání, neviděli. Státní televize **okamžitě vypnula** přenos a znovu ho pustila, až když se situace uklidnila. (idnes.cz)

poprat se – pobić się

uklidňovat – uspokajać

šťouchanec – szturchaniec

facka (f.) – policzek (m.)

jednání (n.) – obrady (pl.t.)

plná moc – pełnomocnictwo

vládnout – rządzić

obyčejný – zwykły, zwyczajny

zívat – ziewać

ochoz (m.) – trybuna (f.)

nahrnout – tu: zgromadzić się

dopálit – doprowadzić do wściekłości

rázný krok – żwawy krok

řečnický pultík – mównica

přítomnost – obecność

neukázněný – niezdiscyplinowany

nelíbit se – nie podobać się

hádat se – kłócić się

slovní přestřelka – utarczka słowna

záhy – wkrótce, zaraz

pošťuchovat se – poszturchiwać się

tahat se – ciągnąć się

strhla se bitka – wywiązała się bójka

přetahovat se – bić się

záběr (m.) – ujęcie (n.), zdjęcie (n.)

rvačka – bójka

dívat se – oglądać

přímý přenos – transmisja bezpośrednia/na żywo

okamžitě – natychmiast

vypnout - wyłączyć